ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\detektvky a valečné\Beletria\Cvrtek Vaclav\Rumcajs.pdb

PDB Name: Ctvrtek_Vaclav-Rumcajs
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 8.5.2004
Modification Date: 8.5.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Václav Čtvrtek

Jak se švec Rumcajs stal loupežníkem

V Jičíně, v krámku pod věží, dělal už devět let prtačinu švec Rumcajs. V řemesle se vyznal, a co udělal, bylo lidem pro radost.
Takovéhle bylo Rumcajsovo ševcovské vyznání:
"Dobrá bota, to je grunt spravedlivýho světa. Nesmí být těsná, aby si v ní ani malíček nepřipadal jako přiskřípnutá dušička, ale taky zas ne moc veliká, aby si v ní ten malíček nepřipadal ztracenej."
Na kopýtku a malým kladívkem podrážel střevíčky panenkám, pro paní a mužské měl kopyta vzrostlejší a kladivo těžší.
Ale když potřeboval podrazit boty jičínský starosta Humpál, vzal si švec Rumcajs dílo vždycky rovnou do kovárny.
"Půjč mi kovadlinu a perlík," řekl kováři Štanclovi a narazil starostenský střevíc na kovadlinu a bil do něho perlíkem. To proto, že Humpál měl nohy jako sloní tlápy. Byl na ně moc hrdý, říkal jim moje slovutný nohy starostenský. Svýma nohama byl Humpál známý až po Mladou Boleslav a pro ty důstojné nohy vlastně držel už osmý rok úřad starosty. Měl zrovna začít rok devátý, když si vzkázal pro ševce:
"Přijď, Rumcajsi, potřebuji nové střevíce."
Rumcajs si strčil do kapsy u zelené zástěry papírový pásek na měření, přes ruku si přehodil plát červené kordofánské kůže a jde na radnici. Posloužit starostovi Humpálovi nebyla nikdy radost.
Starosta už seděl v křesle v zasedací síni. Jednu nohu má zutou a položenou na polštáři. Polštář přidržují čtyři pacholci a velí jim rychtář Fištula. Dvanáct konšelů stojí kolem. Obdivují starostenskou nohu.
"To je noha, co?" povídá Humpál ševci Rumcajsovi, sotva vešel, a zálibně zakejval palcem. Rumcajs mu nohu nepochválil, ale podle pravdy povídá:
"Je to noha kapitálská, ale už jsem viděl větší."
Starosta jen vztekle stiskl palec.
Dvanáct konšelů se vytratilo ze síně, protože věděli, že za chvilku bude zle. Čtyři pacholci i s rychtářem Fištulou zavřeli oči a schlípli uši, aby nic neviděli ani neslyšeli.
"Už jsem potkal jednou v Hradci větší nohu," povídá dál Rumcajs, odložil červenou kordofánskou kůži na stůl a chystá si pásek z papíru, "jo, to byla velenoha! Ale na tu vaši pacičku ušiju střevíček, než řeknete třikrát fík."
Starosta Humpál zrudl jako kordofánská kůže a pak zas zbělel jako proužek papíru. Tak to chvilku střídal.
"Co vás bere, pane starosto?" povídá starostlivě Rumcajs.
Humpál, který zrovna chytal fialkovou barvu, vyskočil z křesla, roztrhal na hamcáry drahou kordofánskou kůži a všecko to letělo z okna.
Rumcajse hnal Humpál dveřmi. Na prahu se Rumcajs zastavil:
"Proč se mnou, starosto, strkáte?"
"Pro urážku starostenský nohy," povídá Humpál důstojně, jako by přitiskl městskou pečeť.
Dole před radnicí Rumcajs sebral, co zůstalo z kordofánské kůže. Říkal si, no, zbylo aspoň na dětský capátka. Ale ta lítost a zlost už v něm zůstala.
Když došel k svému krámku pod věží, byly dveře zavřené a visel na nich zámek, jako by to tak mělo zůstat navěky.
Po každé straně stál jeden rychtářův pacholek.
"Co tu děláte?" povídá Rumcajs. "Já si svou poctivost ohlídám sám."
Pacholci hodili rukou ke dveřím. A na nich je přibitá cedule:

PRO URÁŽKU
STAROSTENSKÉ NOHY
NADOSMRTI ZAVŘENO

Tohle už hnulo Rumcajsovi žlučí.
"Jsem prudina švec," povídá rychtářovým pacholkům, "nedám si něco jen tak líbit!"
Pacholci udělali krůček a napřáhli na Rumcajse flinty.
"Že jste si rovnou nepřivezli kanón," povídá Rumcajs. "Ale ono se ještě uvidí!"

Pacholci nečekali, hned links rechts a bajonet auf a už ho vedou mezi sebou.
Dovedli ho přes město a přes pole až k prvním stromům lesa Ráholce. Tam Rumcajsovi řekli:
"Koukej mazat do lesa, a do Jičína už nikdy ani krok!"
"Kdo to poroučí?"
"Starosta."
Rumcajs vešel mezi stromy. A za chvíli z lesa Ráholce houklo:
"Jestli si starosta myslí, že od něho všecko vydržím jako podrážka ze hřbetovice, tak to ne. Ono se stejně nakonec uvidí!"

To všecko se stalo před jarem. Když už jaro odkvítalo, vzpomněl si starosta Humpál, že se vypraví do lesa spočítat nové letošní zajíce. Vzal notes a tužku, na nohy si dal natáhnout zvlášť pevné lovecké boty a jde. Všude má ouctu pro svoje starostenské nohy. Ve městě se mu klanějí měšťani, venku v poli se mu kameny samy odvalují z cesty. Z keřů vykukují mladí zajíci a poslušně hlásí svá matriková čísla.
"Prvňák, druhák, třeťák."
Starosta si to zapisuje do notesu.
Došel tak až k lesu Ráholci a vstoupil do něho. Stromy se před ním uklánějí a hříbky smekají kloboučky.
Když se starosta Humpál unavil pochůzkou po lese, sečetl zajíce v notesu a složil zmožené údy pod doubek. Začal klímat a blaze se přitom usmíval na špičky svých věhlasných nohou. Libě odcházel do sna, když vtom mu do levého ucha zarumplovalo:
"A teď se uvidí!"
Humpál se vylomil ze spaní, dívá se, co by to mohlo být.
Nikde nic. Ani travička se nepohne.
A vtom zas do pravého ucha:
"Teď se uvidí, Humpále!"
Ve chvilce to volalo zpředu i zezadu, z doubků i ze smrčí:
"Teď se spolu srovnáme, starosto!"
Humpál točí hlavou, jako by ji měl na obrtlíku. Nikde nikdo. Tak ho dřímota nakonec přece jenom přemohla.
V mlází se rozhrnuly větvičky a u Humpála stojí švec Rumcajs. Kdepak švec! Bradu má obrostlou hustými vousy, ve vousech mu hnízdí roj lesních včel. Na hlavě klobouk z borové kůry. Kazajku má Rumcajs splátovanou z kousíčků červené kordofánské kůže. Kalhoty jsou odřené, opasek je sotva drží, a za opaskem pistol jako kornout. Jen botičky má jedna radost.
Rumcajs udělal krok a zastavil se u věhlasných nohou spícího starosty Humpála. Tiše si je prohlídl a jemňoučkým ševcovským a rychlým loupežnickým hmatem stáhl Humpálovi boty.
A zase se tiše zadíval na Humpálovy velebné nohy, obuté už jen do štráfkových fuseklí. Pak štípl Humpála do palce.
Starosta se protrhl ze sna rovnou do leknutí:
"Šmarijánko, loupežník!"
"Z vašeho dopuštění, pane starosto," povídá Rumcajs a mírně ukázal z lesa ven: "Tudyhle se chodí do Jičína, pane starosto."
Pak už se jen hnula větvička a Rumcajs jako by tam nikdy nestál.
"To byl ale divný sen," bručí starosta Humpál. Zvedl se z trávy a chce si omést kolena. Nevěří svým očím. Zdola na něho koukají dvě hromanánské nohy jenom ve štráfkových fuseklích. "Taky dobře," broukl vztekle Humpál do křoví.
"Já dojdu i tak, Rumcajsi. Ale ty máš zejtra na krku knížecí kanonýry."
"Paprlapá!" ušklíbl se v křoví loupežník Rumcajs.
Humpál udělal krok k Jičínu. A sykl. Udělal druhý. A zaklel. Protože velebné starostenské nohy nebyly zvyklé chodit jen ve fuseklích. Starosta klopýtá o kořeny, kameny jako by se mu samy hrnuly do cesty. Zkrátka starostenské nohy obuté jen do fuseklí už neměly tu vážnost, ani ten kámen k nim nemá úctu.
Starosta pajdá a pajdá, teď už jičínskými ulicemi. Lidi jsou z toho jako vyjevení.
"Starosta si to nese jen ve fuseklích!"
Jenže mělo být ještě hůř. Jak si Humpál zhmoždil neobuté nohy tou cestou necestou, vykvetlo mu na palci ukrutné kuří oko. Čím byl starosta smutnější, tím kuří oko veseleji mrkalo na vdané paní, co se vykláněly z oken.
Když procházel věžovou bránou na náměstí, už ho tam čekali konšelé a nejstarší z nich povídá:
"Humpále, následkem ztráty velebnosti nohou už nejsi v Jičíně starostou."
Ale jedno si Humpál neodpustil. Když se trmácel dál, přes náměstí, díval se právě z oken zámku jičínský knížepán. Panoval v Jičíně se svou kněžnou Majolenou a obou jich bylo dost pro zlost. Knížepán nahoře, Humpál dole. Vtom pokácený starosta zavolal do okna:
"Knížepán má v lese Ráholci ve vší uctivosti divný pořádek!"
"Koa?" povídá po francouzsku knížepán a přidržel si dlaň k uchu jako mušličku.
"Knížepánovi se tam usadil loupežník Rumcajs," žaluje Humpál a točí nahoru do okna palci ve štráfkových fuseklích.
"Mělo by se na něj poslat vojsko."
Jenže co neřekl zrovna císař, šlo knížepánovi jedním uchem tam a druhým ven. Než Humpál překlopýtal náměstí, nevěděl už zas knížepán o ničem nic.
Bylo by to tak zůstalo, kdyby kněžna Majolena nebyla druhý den dostala chuť na hříbky.

Jak Rumcajs
přestřílel
knížepánovy kanonýry

V úterý se to stalo se starostou Humpálem a ve středu povídá kněžna Majolena knížepánovi:
"Mon šér, to bych jedla hříbky!"
Knížepán dávno zapomněl na Humpálovo žalování, dal si zavolat myslivce Pinskera a naporučil mu:
"Jde se na hříbky direkción les Řáholec."
Když tam přišli, poskakoval knížepán od doubku k buku a ukazoval ebenovou hůlkou:
"Tuhle, Pinsker. A tady. A ještě tamhle se koukni."
Myslivec musel na kolena a prohmatávat zem, jestli se pod listím neschovává hříbek.
Nikde nic, nikde ani houbička.
"Ale kde se tu pořád berou ty jamky po hříbkách?" povídá myslivec Pinsker. "To jako by nám někdo vybíral houby rovnou před nosem."
"Hubou, Pinsker, hříbek z mechu nevytáhneš," zlobil se knížepán a ťukal ebenovou hůlkou po stromkách. "Tak dál."
Myslivce bolela kolena a knížepán brzy taky nemohl unést nohy.
"Zkusíme to, Pinsker, ještě tamhle pod doubkem."
Myslivec se úslužně přitočil k doubku, sáhne pod větev a fr! Vznesla se odtamtud pěnička. Zbylo po ní hnízdo a v něm šest drobných vajíček. Myslivec kouká na vajíčka v rozpacích, ale knížepán rovnou do hnízda, vybírá vajíčko po vajíčku, koulí si je po dlani, brejlí na ně lorňonem a šveholí:
"Šarmán delisijé ólala!"
"Jaképak ólala," povídá mu najednou za zády cizí hlas, "žádný ólala, ale pořádná knížecí nepředloženost je to. Přeplašená pěnička se už do hnízda nevrátí a v šesti vajíčkách se zbytečně zastudí šest ptáčků."
Knížepán se až zajíkl. Otočil se jako na káče. Stojí za ním loupežník Rumcajs a ruce má plné hříbků. Knížepán si vzpomněl na Humpálovo žalování.
"O pěničku, o tu se staráš," povídá štířivě, "ale krást mi hříbky, z toho si hlavu neděláš."
Zvlášť pro ty hříbky se knížepán rozpálil, div mu nezačaly doutnat kalhoty.
"Chytit Rumcajse a zavřít!" křikl.
Jenže Rumcajs jen zahrál prsty u nosu:
"Tuhle!"
A byl tentam.
Knížepán zlostně skutálel šest vajíček zpátky do hnízda, vztekal se, až se třáslo listí, a volal:
"Tohle si odskáčeš, Rumcajsi! Pošlu na tebe vojáky, ty jeden elemente loupežnická!"
Potom knížepán kývl na myslivce Pinskera a rázoval z lesa k Jičínu, aby v něm nevystydl hněv.

V lese Řáholci se udělalo tichoučko, doubky si rovnaly pocuchané větve. Rumcajs vyšel ze skrýše a zapískal jako na tenkou píšťaličku. Lákal tím pěničku do opuštěného hnízda. Nepřiletěla, byla od knížepána docela přeplašená. Rumcajs se bezradně zadíval na šest zmařených vajíček.
Tak ho tam našla Andulka, rusalka z luk pod Řáholcem. Vyšla si do lesa hledat konvalinkovou vůni, našla tam bezradného loupežníka a povídá:
"Kdepak, Rumcajsi, koukáním vajíčka nezahřeješ. Musíš se o ně postarat jinak."
Rumcajs si ani teď nevěděl rady; ještě nikdy žádný loupežník nedokázal vyvést z vajíčka pěničku. Zkusil vajíčka ukrýt do tepla pod klobouk, pak do kapes u kalhot i do podpaží. Ale Andulka pořád:
"Tak ne. Roztloukl bys je, rozsedl bys je, rozmáčkl bys je."
Když Rumcajs už vůbec nevěděl kudy kam, sáhl k pasu pro pistol a šest vajíček do ní jedno po druhém vpustil jako do kornoutu. Pistol jemně uládoval měkkou koudelí.
"To by snad šlo," řekla Andulka a odběhla dál do lesa hledat sestřeničky lesní žínky, aby jí poradily, kde rostou konvalinky.
Pistol nabitou šesti vajíčky si Rumcajs strčil zpátky za pás. A udělal sotva několik kroků, když v Jičíně začali troubit. Neslo se to až do lesa Řáholce.
"Knížepán si stojí v slovu," povídá Rumcajs, "už na mě svolává vojáky."

V Jičíně na náměstí se troubilo a bubnovalo, vojsko tam pochodovalo a všelijak se řadilo.
Ze zámeckého okna se zamračeně dívá knížepán a volá:
"Nabijte kanóny černým prachem a koulí ze železa a střelte mi Rumcajse!"
Vojáci naládovali, zapřáhli koně před tři kanóny a už to jede císařskou silnicí k lesu Řáholci.
Jičínské panny si honem kupovaly po černém šátečku.
"Škoda Rumcajse."
Kostelník od Jakuba klinkal umíráčkem.
Vojáci zatím dojeli k Řáholci. Namířili kanóny, kaprál vykročil tři kroky dopředu a křikl:
"Rumcajsi, polez z lesa, musíme tě zastřelit."
V lese se nic nehnulo, jen smutná pěnička tam volá a volá. Kaprál od kanonýrů poručil ještě podruhé a pak potřetí. Na třetí zavolání pěnička ztichla a z lesa na pole vyšel Rumcajs. Ruku má na pistoli a jde pořád blíž k vojákům.
"Tak už stůj a netrdluj," křikl na něho kaprál, "sic po tobě střelíme a třeba tě netrefíme."
"No dobrá, tak já se zastavím, aby kvůli mně vojsko nemělo ostudu," povídá Rumcajs. Rozkročil se u šípku a sáhl za

pás pro pistol. Vojáci si na něj namířili a on na ně taky. "Bude se počítat do tří."
Na slovo tři stiskl Rumcajs kohoutek a vojáci zatáhli za špagáty u kanónů. Jenže špagáty byly moc dlouhé, a tak Rumcajsova pistol střelila dřív. Ani to moc nebouchlo, jen to maličko pšíklo. Vojáci čekali kouli do srdce, ale z pistole zatím vylítlo šest pěniček jedna za druhou. Sedmá je zavolala k sobě na kraj lesa.
Pěničky posedaly po větvích, hlásky měly jako ulité ze stříbra. Spustily tak líbeznou muziku, že to přilákalo vílu Andulku a šest jejích sestřeniček lesních žínek.
Vojáci nechali kanónů a rovnou k pěkným panenkám.
A pak byl velký bál, ten bál vojáků s lesními žínkami, co se o něm v Jičíně dodnes vypravuje.

Jak Rumcajs zavřel knížepána do věže

Na bukové větvi seděly dvě straky a pod stromem si Rumcajs vařil loupežnickou polívku.
Starší straka povídá:
"Je to on?"
Ta mladší zas:
"Není to on?"
"Jsem to já," kývl Rumcajs a přistrčil na oheň kus dřeva. "A co má být?"
Straky ho dovedly na kraj lesa. Na buku tam byla přibitá cedule:

RUMCAJSI, JESTLI SE NEODVÁŽÍŠ PÍSKNOUT
NA PÍŠŤALKU V ZÁMECKÉ VĚŽIČCE,
JSI STRAŠPYTEL!

Dole pod tím byl knížepánův podpis.
Rumcajs se zasmál do vousů, až se mu v nich rozbzučely včely:
"Knížepán mi chce něčím nekalým oplatit za ty vojáky, co jsem mu roztancoval s lesními žínkami."
"Nikam nechoď!" volala na něho starší straka.
A ta mladší:
"Lapnou tě!"
Rumcajs jen potřásl rameny:
"Musím jít. Já si na tu píšťalku musím zapískat, už kvůli loupežnický cti."
Nejdřív ale zašel do své loupežnické jeskyně. Vzadu v koutě stála jarmárka a v jarmárce na rechničce leží kožený pytlík. Je obyčejný, ale taky zvláštní. Nedá pokoj. Hned je větší, hned zas menší, hned nafouknutý a hned splasklý, zkrátka jako živý. Rumcajs ho vzal a vypravil se s ním do Jičína.
Za ten čas, co byl v lese, narostly Rumcajsovi vousy málem do pasu, vlasy mu sahají skoro po ramena. Lidi se po něm ohlížejí.
"Takhle bys ani do zámku nedošel," povídá si Rumcajs a zatočil rovnou do oficíny holiče Ďoubalíka. Sedl si do židle, hodil klobouk na rohatinku a poručil si: "Posíct díl vousů a díl vlasů."
Když Ďoubalík vjel nůžkami Rumcajsovi do vousů, zabzučelo to a začaly se z nich rojit lesní včely.
"Jezusku," zamektal Ďoubalík, "já vezmu radši dřív vlasy."
Hrábne do nich hřebenem, jenže z vlasů vykoukl ptáček a začiřikal.
"Co teď?" rozhodil Ďoubalík bezradně rukama.
"Všechno tě hned, Ďoubalíku, rozčilí," povídá Rumcajs. "Jen klid. Podej mi nějakou škatuli a klícku."
Setřásli spolu včely do škatule a ptáčka zavřeli do klícky. Jenomže Ďoubalíkovi se zas už nezdál pytlík, který Rumcajs držel na klíně. Nadouval se jako dudy a opět se smršťoval jako sušená švestka.
"To nic," povídá Rumcajs. "Je v něm jen trochu větru, co jsem si nachytal na poli pod lesem."
Holič Ďoubalík se uklidnil.
"Ráčíte noviny?" nabídl Rumcajsovi, aby všecko dostalo správný holičský řád. Podal Rumcajsovi švabachové noviny a ten se do nich zadíval.
A vida, v novinách vytiskli stejnou ceduli, jako našel Rumcajs ráno na buku. Pod ní je kreslený obrázek: V kulaté zámecké věžičce leží na stole píšťalka, co na ni má Rumcajs zapískat.
Holič Ďoubalík začmejral špičkou nůžek po obrázku.
"Radši to, Rumcajsi, ani nezkoušej. Knížepán prý se na tě chystá. Má na tebe chytře políčeno."
Na zámku zatím knížepán s kněžnou Majolenou tropili divnou věc.
Kněžna přidržuje kyblík s bílou barvou a knížepán maluje tlustým štětcem po schodech nahoru až do komůrky s píšťalkou cestu ze samých šipek. Taková cesta už taky vede od Ďoubalíkovy oficíny k zámeckým vratům. Maloval ji knížecí lokaj Fricek.
Když nadělali šipek až k píšťalce, povídá knížepán kněžně:
"Ma šér, teď odejděte do svých komnat, budou se tu dít nebezpečné věci."
Kněžna odešla. Knížepán si zavolal Fricka, postavil ho za otevřenou vráteň železných dveří, co vedly do komůrky, a rozkázal:
"Atánsijon! Až přijde Rumcajs a hvízdne na píšťalku, přirazíš za ním dveře. Ale pořádně."

Fricek vklouzl až dozadu za vráteň, knížepán se schoval za černou jarmaru v předsíni a už napřed se kucká smíchy do šátečku:
"Kliku ty dveře nemají, ale zato mají zámek, který by dokázal otevřít jen jeden zámečník až z Flámska!"

Zatím se Rumcajs s ostříhanou frizúrou vyhrnul z Ďoubalíkovy oficíny. Nohy se mu samy přichytily šipek namalovaných na chodníku. Rumcajs jde, v jedné ruce se mu kývá klec s ptáčkem, v druhé nese škatuli se včelami. Pytlík s větrem si pověsil na krk.
Prošel věžovou bránou a míří podle šipek šikmo přes náměstí. Byl by tak došel až do zrádné zámecké věžičky, jenže před zámeckými vraty začal ptáček v kleci křičet. Křičí a křičí.
"Ouha, tady něco přihořívá," povídá si Rumcajs, uhnul zpátky na náměstí a schoval se tam za kašnu. Opatrně se dívá k zámku. A pomalu si dává dohromady dvě a dvě, jak to vlastně na něho knížepán nachystal.
V zámecké věžičce už knížepán neměl žádné stání. Pořád se vrtí za černou jarmarou a napomíná Fricka:
"Až zapíská, pořádně přiraž dveře."
Ale ani Rumcajs schovaný za kašnou nezahálel. Poslal napřed ptáčka, aby se podíval. Ptáček letěl třikrát kolem zámeckých oken, všecko si prohlídl a řekl Rumcajsovi o knížecí léčce. Tak se Rumcajs dověděl, na čem je; a taky si rozmyslel, kudy z toho ven.
Pomaloučku rozdělal škatuli se včelami a zavolal:
"Všá!"
Včely se zarojily a odletěly rovnou k zámku.
Potom Rumcajs svlíkl z krku neklidný větrný pytlík a povolil poutko. Z pytlíku se vytáhl tenoučký modravý větřík. Rumcajs mu ukázal k věžičce a větřík si to fičí rovnou k otevřenému oknu.
Knížepán za černou jarmarou zatím dupal samou netrpělivostí.
A vtom to zapíská:
Fít!
To se ozvala píšťalka v komůrce, jak do ní foukl modravý větřík.
Fít! Fít!
Píšťalka píská čím dál tím víc.
Fít! Fít! Fít!
Knížepán vykoukne za jarmarou a křikne na Fricka:
"Jak to, že Rumcajs píská? Po šipkách přece nepřišel!"
"Když to neví sám knížepán, jak to mám vědět já?" ozval se za vrátní lokaj Fricek.
"Podívám se tam," povídá knížepán a vběhl do komůrky, aby se podíval, co se to vlastně s píšťalkou děje.
Vtom vletěly do předsíně včely, zakroužily, našly si Fricka za vrátní a hrnou se rovnou na něho. Lokaj Fricek šupity za knížepánem do komůrky. Aby tam za ním nemohly taky včely, přirazil za sebou železné dveře.
Kliku ty dveře nemají, zámek je až z Flámska. A tak těm dvěma ve věžičce těžko už někdo otevře.
Rumcajs si za kašnou spokojeně vydýchl. Pustil ptáčka z klece, větřík vrátil pod nebe a počkal, až mu včely posedají zpátky do vousů. Potom si po císařské silnici namířil k lesu Ráholci.

Jak dal Rumcajs Mance sluneční prstýnek

Rumcajsova jeskyně byla tak hluboko v lese Ráholci, že tam nikdy nebyla k spatření ani bába brusinkářka. Když chtěl Rumcajs uvidět člověka, musel si kleknout nad studánku.
"Rumcajsi," povídá jednou svému obrázku ve vodě, "jednomu je smutno, a dvěma je hej. Musíš si najít nějakou panenku, aby ti dělala hospodyni. A pospěš si, dokud máš vousy od holiče ještě jakžtakž přistřižený."
"Tak se do toho dáme radši hned," odpověděl mu ze studánky rumcajsí obrázek.
Tajnými cestičkami v houští došel Rumcajs až skoro na kraj Ráholce, stojí tam na křižovatce dub. Vyhlídl si největší větev, která se pnula rovnou ke sluníčku. Vylezl na ni, sáhl rukou k nebi a ulomil slunci dva paprsky. Byly docela tenoučké.
Ty paprsky Rumcajs všelijak proplítal, až z nich byl zářivý prstýnek. Jeho záře se rozsvěcovala se slunce východem a večer se sluníčkem hasla. Rumcajs počkal, až bude poledne. V pravé poledne pohodil sluneční prstýnek na lesní křižovatce. Prstýnek září a Rumcajs si pročesává vousy hřebenem na borůvky. To proto, aby na něho bylo lepší podívání.
Najednou se od stromu blýsklo modré pírko a sojka zavolala:
"Už jdou!"
Cestou ke křižovatce přicházejí dvě jičínské panenky, obě úhledné, a přece každá jiná.
Jedna má vlasy černé a ruce běloučké, druhá zas ruce ožehlé od sluníčka a vlasy jako nedozrálá pšenice. Jedna je Anka a ta druhá Manka.
Anka spatřila sluneční prstýnek dřív. Hned po něm skočila, hned si ho navlíkla na prst a hned si taky spočítala, ze by za něj bylo nejmíň dvanáct dukátů.
Rumcajs vystoupil z křoví.
"Prstýnek máš," povídá, "a protože je to můj prstýnek zásnubní, musíš mě k němu přibrat."
"Co bych nepřibrala," řekla Anka. "K pěknému prstýnku přiberu i loupežníka."

"Tak dobrá," kývl Rumcajs, "hned ti ukážu hospodářství."
Vede si Anku k loupežnické jeskyni. Ta druhá, Manka, je dva krůčky za nimi, aby nepřekážela.
Když došli k jeskyni, Rumcajs se zastavil.
"Tohle je můj hrad."
Anka si posvítila do jeskyně slunečním prstýnkem.
"Moc toho tu nevidím," povídá. "Jen tamhle vzadu stojí nějaká jarmárka, snad v ní bude trochu jmění." Skočila do jeskyně a honem se dobývá do jarmárky. Leží tam jen prázdný kožený pytlík, už v něm není ani ta trocha větru. Anka zlostně přirazila dvířka. "Vzala jsem si loupežníka, nebo žebráka? Hybaj, Rumcajsi, na loupežničinu, nebo tě nechci!"
Rumcajs nemínil začínat s novou hospodyní hádku, a proto šel. Sotva byl z dohledu, strčila Anka Mance do ruky březovou větev a poručila jí, aby v jeskyni pořádně poklidila.

Rumcajs zatím došel k dubu na křižovatce. Smutně nabil pistol žaludem, vystřelil jen tak do vzduchu a povídá:
"Anka je celá pěkňoučká, ale zlá jako čert. Co teď?"
Pro větší trápení prostrčilo taky sluníčko zlatý prst mezi dubovými větvemi a poklepalo Rumcajsovi na rameno:
"Ty, copak jsi udělal s těmi paprsky, co jsi mi pobral?"
Rumcajs se upřímně přiznal:
"Udělal jsem z nich prstýnek, ale asi jsem ho nedal té pravé."
Slunce se zamračilo:
"Asi ne."
Rumcajs zatím nabíjel pistol, aby si vystřelil druhou smutnou ránu.
"Ty," povídá mu sluníčko, "nech toho. Tím nic nespravíš."
A slunce se zamyslelo tak hluboce, až po krajině přeběhl stín. Ale vtom se zas usmálo:
"Vždyť já mám taky své trápení. Ten dub, co pod ním stojíš, mě strašně dopaluje. Celý léto schovává žaludy pod listy a já mám k podzimu moc co dělat, aby to všecko pořádně uzrálo. Nemohl bys s tím něco provést?"
Rumcajs přikročil k dubu a objal ho velikou rumcajsí silou.
"Kdo je to?" povídá dub.
"Rumcajs."
Dub si chvíli v duchu počítal.
"Stojím tu dvě stě sedmapadesát let, ale za celou tu dobu mě tak silně ještě nikdo nestiskl."
"A co teprv kdybych zatřás," zasmál se do vousů Rumcajs, "to by se žaludy jen sypaly."
"Snad bys jim to neudělal," polekal se dub, "vždyť je to všecko ještě zelený."
A ukázal všechny žaludy, co jich měl.
Sluníčko je zahřálo, aby se měly ke zrání.
"Děkuju ti, Rumcajsi, za dobrou pomoc. Teď se zas já postarám o tebe. Klidně se vrať do jeskyně."
"To je všecko? A víc nic?" divil se Rumcajs.
"Víc nic, jen se klidně vrať do jeskyně," řeklo slunce.

Rumcajs udělal, co mu sluníčko poradilo. Sedl si na kámen u vchodu do jeskyně, ale pořád nevěděl, jak mu vlastně chce slunce pomoct. Nezdá se, že by se něco mělo obrátit k lepšímu. Manka pilně zametá březovou větví a Anka si drží nos a všelijak ji peskuje, aby neprášila. A zas ji honí, aby vystlala podlahu pískem a malými křemílky.
Rumcajs se na to dívá, je celý nesvůj a najednou z něho vyjelo:
"Spletl jsem to. Kdepak Anka. Měla to být Manka."
"Teď už je pozdě," odsekla Anka.
Jenže v tu chvíli se slunce začalo kutálet za horu. A jak se tratilo, přestával zářit i sluneční prstýnek, co měla Anka na prstě. Záře od něho je pořád míň a míň, až nakonec uhasla docela. Anka zadupala:
"Pro tohle já se stala loupežnickou hospodyní? Ani dvanáct krejcarů nemá ten šancajk cenu!"
A mrsk ho, uhodila prstýnkem o zem a odešla cestou, co vede k Jičínu.
Žalost pro ni nebyla. Rumcajs chvíli přešlapoval v rozpacích jako v malých botách, ale nakonec pohaslý sluneční prstýnek zvedl a navlíkl ho na prst Mance:
"On se ti ráno se sluníčkem zase rozsvítí."
Manka na to:
"Vždyť já bych ho vzala i tak."
A Rumcajs zas:
"Já nevím, jestli tě můžu chtít za loupežnickou hospodyňku. Jsi celá tak čisťoučká."
Manka si věděla rady.
"To se spraví," povídá, "vždyť já se při loupežnickém hospodářství taky časem umažu."

Jak šel Rumcajs
pro červené
jablko

Za čas se Manka naučila hospodařit po loupežnicku a Rumcajs už jí s tím nemusel pomáhat. Usadil se na kámen před jeskyní a dlabal si kudlou fajfku z bukového kořene. Potom si míchal do měchuřinky pravý loupežnický tabák: hrst žaludů, otýpku čemeřice a kventlík síry. Když to umíchal, zavázal měchuřinku a povídá Mance:
"V zámecké zahradě rostou červený jablka. Abys měla, Manko, radost, já ti pro jedno dojdu." Usadil Manku na mechové sedátko a ještě jí řekl: "Tuhle si sedni a nastav zástěru. Já ti do ní to jablko hodím až z Jičína."

Cestou k Jičínu si Rumcajs pro potěchu nacpal novou fajfku čerstvým loupežnickým tabákem. Křísl nehtem o nehet, vyskočila jiskra a zapálila tabák ve fajfce. Byl to tabák silný jako dvanáctispřeží panských valachů. Když Rumcajs zapukal z fajfky poprvé, očesalo to švestky na dvě rakouské míle kolem. Podruhé to hnulo skálou u Prachova. Rumcajs radši schoval fajfku do kapsy a povídá:

"Parádní tabáček, ale musí se s ním opatrně." To už stál u plotu zámecké zahrady. Přehoupl se na druhou stranu, jde od stromu ke stromu a vybírá pro Manku to nejhezčí z červených jablek.

Manka zatím seděla na mechovém sedátku, zástěru měla nastavenou, ale ono do ní pořád nic nepadalo.
Rumcajs si zkrátka nemohl v kráse knížecích jablek vybrat. Přebírá je očima a pořád se mu zdá, že ještě nevidí to nejčervenější. Tak došel až doprostřed zahrady. Vůbec si nevšiml, že se už chvíli na něj dívá z okna kněžna Majolena. Byla to ta, které Rumcajs zavřel knížepána do věžičky.
Rumcajs ještě chvíli obcházel stromy. Konečně si vybral jablko pro Manku, uzrálo až na samém vršku největší jabloně. Rumcajs si s tím věděl rady. Nabil pistol žaludem a namířil si. Střelil jablko do stopky a dole ho chytil do dlaní.
Jenže kněžna Majolena, která Rumcajse z okna pozorovala hned pravým, hned levým okem, si řekla:
"Počkej, teď ti oplatím za knížepána."
A zatáhla za šňůru od zvonku.
Hned se ze čtyř stran vyhrnuly do zahrady čtyři švadrony husarů. A troubí se a bubnuje.
Rumcajs stačil říct: "Zrada!"
Víc než to jedno slovo už nesvedl. Taktak že se mu podařilo hodit přes hlavy husarů jablko k lesu Řáholci.
Pak už husaři Rumcajse přitiskli k zadním zámeckým vratům a vedli ho po schodech nahoru do síně, kde seděla na trůně kněžna Majolena.
V tu chvíli přiletělo od Jičína jablko a padlo Mance do klína. Nejdřív bylo červené jako líčko, ale bledlo, bledlo a zelenalo, až bylo jako brčál.
"S Rumcajsem je zle," lekla se Manka.

V zámku si kněžna zatím prohlídla Rumcajse, uhnula na trůně a povídá:
"No tak si, loupežníku, pojď přisednout."
"Já nechci," řekl Rumcajs.
Kněžna se jen cukrátkově usmála:
"Když jsi mi, Rumcajsi, zavřel knížepána do věžičky, tak si teď musíš vedle mě sednout sám."
Rumcajs si sedl na krajíček trůnu, sedí a mlčí. Kněžna si ho po očku znova prohlídla a řekla:
"Nejdřív si tě ale, Rumcajsi, musím slušně oblíknout."
Síní se hned mihlo sedmadvacet sloužících a na mrknutí má Rumcajs na sobě hedvábnou košilku, kabát jako hrabě, pantalóny málem jako sám kníže a střevíce s přezkou. Jen vlastní vousy mu nechali, aby si byl aspoň trošku podobný. Čirou náhodou mu zbyla v rukách fajfka z bukového kořene a měchuřinka s parádním tabákem.
Kněžna si Rumcajse prohlídla ještě jednou a samým zalíbením přivřela oči. Rumcajse to vylekalo, vyskočil z trůnu, a že chce pryč. Kněžna jen luskla prstíčky. Zabrnkala hudba, do síně přiběhly komtesky a za nimi hrabátka. Už se to spolu houpá v tanci jako na vlnách. Rumcajse z toho začal přecházet loupežnický sluch i zrak. Vtom kněžna vstala z trůnu, popadla Rumcajse v pase a tancuje s ním rejdováka po francouzsku. Zblízoučka se na něho usmívá:
"Tré žoli šarmán."
Když se Rumcajsovi z toho zatočila hlava, přišli k němu tři lokajové a polili ho voňavkou. To Rumcajse zmohlo úplně. Zamotal se, sedl si na trůn vedle kněžny a jako ze sna odříkával: "Já se asi neudržím. Ze mě bude knížepán."

Ale Manka zatím už stačila doběhnout z Řáholce do Jičína. Stojí na náměstí a dívá se k otevřeným zámeckým oknům. Vidí všecko, co se tam děje. Tanec i to, jak si kněžna přisedla blíž k Rumcajsovi. Manka nejdřív zalomila rukama, pak si ale dupla a křikla:
"Rumcajsi, pamatuj se!"
Rumcajs se jen prohrábl rukou v navoněných vousech a v tom okouzlení si vznešeně povzdychl:
"Fržoli maron, ze mě už je knížepán."
Kněžna se usmívá pořád víc.
Manka si podepřela boky rukama.
"Když už se nedokážeš vzpamatovat sám, tak se aspoň podívej, co držíš v ruce!"
Rumcajs se podíval a uviděl fajfku a měchuřinku. To mu přistrčilo rozum do hlavy. Přehodil si fajfku z pravičky do levičky a křikl k oknu:
"Mančinko, hned jsem u tebe!"
Začal pracovat palcem a nacpal bukovou fajfku parádním loupežnickým tabákem.
Kněžna se na to nedůvěřivě koukala.

Rumcajs po loupežnicku křísl nehtem o nehet a chce ve fajfce zapálit. Jiskra nevyletěla. Nehty už měl Rumcajs hlaďoučké jako pán.
"Nejde to, Manko, není čím škrtnout!" křikl z okna.
Kněžna se cukrátkově usmála:
"Zítra ti, Rumcajsi, oholíme vousy a bude z tebe dvořan."
"Nebude, Rumcajsi, chytej!" křikla Manka.
Otevřeným oknem vletěly do síně dva křemínky. Rumcajs po nich skočil a nakřesal si z nich jiskru do fajfky.
Zatáhl poprvé a ve fajfce zapraskalo. Všichni ztichli.
Zatáhl podruhé, z fajfky se vyvalil dým a všichni vykřikli.
Zatáhl potřetí a z fajfky zahřmělo. Loupežnický tabák začal vyvádět divy.
Kněžnu Majolenu to přidrželo na trůně, posadilo to vedle ní plešatého jenerála a odjelo to s nimi i s trůnem až do Kopidlna.
Hrabátkům to dalo pořádný bouchanec do zad.
Komtesky to roztočilo jako frčky, že je pak museli zarážet.
Rumcajs už na nic nečekal, vyběhl ze zámku, vzal Manku za ruku a vedl si ji do zámecké zahrady, rovnou pod jabloň s červenými jablky.

Jak Rumcajs utopil draka

Knížepán sedí ve věžičce, kněžna Majolena se ještě nevrátila z Kopidlna, ale ať tak nebo tak, v loupežnickém životě nemá nikdo na růžích ustláno.
Rumcajsovi jednoho dne došly žaludy do pistole. Vzal pytel a povídá Mance:
"Musím se podívat, jestli už uzrály letošní, aby bylo čím nabíjet."
Když došel k dubu na křižovatce, vidí, že na nejvyšší větvi sedí jičínský podučitel Očičko, prohlíží si zvětšovacím sklíčkem žaludy a píše si o nich něco do knížky. Vtom mu vyklouzlo psací olůvko z prstů, Očičko po něm sáhne a zvrtla se mu nešikovná podučitelská noha. Vzal pochopa a jen tak, že uvízl za přezku na větvi. Visí tam a křičí na celý Řáholec.
Rumcajs skočil lehkým loupežnickým skokem k dubu, zatřásl a Očičko se mu šťastně sesypal do náruče. Nejdřív se podíval, jestli se mu neodprýsklo zvětšovací sklíčko, a pak povídá Rumcajsovi:
"Díky. Jsem Očičko, podučitel, lučebník a silozpytec z Jičína. Kdybys, Rumcajsi, někdy potřeboval radu, najdeš mě ve škole."
Rumcajs pokýval hlavou, že je dobře, vyvedl Očička na kraj lesa a ukázal mu, kudy se chodí císařskou silnicí do Jičína.
Potom se Rumcajs vrátil k dubu. Tam už čekala Manka s košíkem vypraného loupežnického prádla. Pěkně se usmála a povídá:
"Chtěla jsem věšet prádlo, ale zapomněla jsem v jeskyni kolíčky. Nepočkal bys mi, Rumcajsi, u košíku?"
Rumcajs kývl a Manka odběhla. Aby se mu čekalo pohodlněji, opřel se Rumcajs o dub. Snad to byl dub naražený od blesku, snad se mu hnulo v kořání, když z něho Rumcajs střásal podučitele. V dubu zapraskalo, svalil se a zbyla po něm díra. Manka, která zatím přiběhla s kolíčky, se nad ní zastavila celá vyjevená. Z díry vede někam dolů podzemní chodba.
"Ať mi tam, Manko, ani nevkročíš," povídá Rumcajs. Přinesl si pryskyřičnatý skolek, křísl nehtem o nehet a zapálil skolek jako fakuli. Slezl do díry a jde dál a dál a níž a níž. Jak jde, je v podzemní chodbě pořád tepleji, jako by tam někde hřála pec. Táhne se tu divný čoud, jako by někdo u té pece zapomněl přivřít dvířka. Tak došel Rumcajs až do samého srdce stráně, co se na ní zelená les Řáholec.
A je konec chodby a leží tam drak. Tři hlavy má poskládané mezi pazoury a spí. Oči má zamčené a ze šesti dírek u nosu se mu ohnivě hulí.
Rumcajs honem uhasil fakuli. Drak se pohnul, začal zle zeleně světýlkovat, krajní hlava mrkla a povídá:
"Sestřičky hlavičky, probuďte se, někdo tu je."
Druhé dvě hlavy si Rumcajse prohlídly a prostřední povídá:
"Hoho!"
Rumcajs se nedal a taky zahoukal:
"Hoho!"
Jenže všecky tři hlavy spustily dohromady:
"Hohohohoho!"
"Nebudeme tu přece takhle na sebe křičet," povídá Rumcajs. "S kým to vlastně mluvím?"
Hlavy spustily jedna přes druhou:
"Mluvíš, Rumcajsi, s drakem, co si zítra touhle dobou přijde pro Manku."
Rumcajs vylezl z díry a opatrně povídá Mance:
"Neplač, ale zítra si pro tebe přijde drak. Draci jsou lítací a v povětří si nohu o nic neopřu. No co, popadnu se s ním i tak."
Manka zbledla jako měsíc.
"Rumcajsi, já tě nepustím."
"Konec řečí, Manko."
Když tohle loupežník řekne, má loupežnická hospodyňka mlčet. Jenže Manka aspoň špitla:
"Ledaže bys to zkusil u Očička."

Když Rumcajs přišel do školy, prováděl lučebník a silozpytec podučitel Očičko své hokuspokusy. Bylo přitom plno

jisker a praskání. Rumcajs ještě ani pořádně nezačal o tom, co ho přivedlo, a Očičko mu povídá:
"Dál nemusíš mluvit. Tuhle máš na draka aparátek. A už jdi, Rumcajsi. Uhasly by mi jiskry."
Rumcajs si odnesl aparátek do jeskyně. Dlouho si ho s Mankou prohlíželi. Byly to dvě nafouklé měchuřiny, svázané k sobě řemínkem. Když se to pustilo z ruky, ulítlo to rovnou nahoru ke stropu. K tomu patřilo ještě krátké dřevěné veslo. Rumcajs převrací měchuřiny v rukách a krabatí čelo, aby se v tom aparátku pořádně vyznal. Nakonec se ťukl do čela a tvář se mu rozsvítila.
"Už vím, nač je ten verk!"

Druhý den v tu nešťastnou hodinu se přihnal drak. Netrpělivě přešlapoval před jeskyní a huhlal:
"Já jsem tady. Kde je Manka?"
Rumcajs si vytřásl z vousů včely, aby jim drak neublížil, vyšel ven a povídá:
"Ale šla si do Jičína pro pentle, aby se ti líbila."
Přitom na sebe pomaloučku navlíkal ten aparátek, co mu dal podučitel Očičko.
"Co sebou pořád vrtíš a co to tam pořád motáš?" rozzlobily se tři dračí hlavy.
"Co motám, to motám, už jsem domotal," řekl Rumcajs, zavázal poslední uzel na řemínku a vzal do ruky dřevěné veslo.
"Jestli chceš, tak si spolu pro Manku doletíme."
Drak kývl. Rumcajs si mu vyskočil na záda a drak vyrazil do povětří. Letí k Jičínu a všude kolem sebe dělá plameny a kouř. Rumcajs jen dával pozor, aby mu to neošlehlo měchuřiny.
Přeletěli Jičín, už jsou za ním, ale Manka nikde. Drak se na Rumcajse vztekle ohlídl první hlavou:
"Kde je?"
"Mám jen dvě oči," povídá Rumcajs.
Drak se po něm ohnal druhou hlavou:
"Tak kde je?"
"A ty máš očí šest," povídá Rumcajs.
Drak po něm sekl třetí hlavou:
"Tak kde je ta Manka?"
"Kdybys nerámusil a radši se pořádně díval, viděl bys ji. Tamhle na tebe čeká u rybníka," povídá Rumcajs a ukázal dřevěným veslem dolů, kde se v lukách blýskal jako očko rybník Kníže.
Drak si k němu shora namířil. Když byl nad rybníkem na jednu skřivánčí míli, spustil znova:
"Já tam žádnou Manku nevidím."
"Musíš níž, ona tam na tebe čeká pod vrbou," povídá Rumcajs.
Drak níž a níž. Když byli asi tak na vrabčí hon nad rybníkem, zahlídl se v něm drak šesti očima jako v zrcadle. Zařval:
"Kdo je to tam dole?"
Rumcajs se vyklonil a povídá:
"Vida, nějaký drak. Přišli jsme pozdě, to on už si vzal Manku před tebou."
Drak rovnou ze vší síly na toho druhého. A vletěl do rybníka. Zabořil se do dna tak hluboko, že není moci, která by mu pomohla ven.
Než drak vrazil nosem do vody, Rumcajs mu v poslední chviličce sklouzl ze zad. Měchuřiny od Očička zabraly a vynesly ho až málem do mraků. Rumcajs pluje nad Jičínem jako na obláčku a veslem vesluje k lesu Ráholci. Manka už tam na něho čekala.
"Jak bylo, Rumcajsi?" povídá celá ustrašená.
A Rumcajs na to:
"Jak by bylo? Všecko se to obrátilo. Ted je nám hej, ale tomu drakovi už ne."

Jak si Rumcajs koupil novou pistol

Rumcajs měl patálii s pistolí. Šest pěniček, co v pistoli odchoval, se mu do ní pořád vracelo jako do hnízda. Musel pistol odložit a dojít si do Jičína k puškaři pro novou. Puškař Halíř vyšel z dílny do krámu a povídá: "Co bude libo? Mám podat prach, nebo koule?"
"Nic z toho," řekl Rumcajs, "potřebuju novou pistol."
Halíř se chvíli přebíral v pistolích. Nakonec Rumcajsovi jednu podal přes pult.
"Vezmi si tuhle, je z Nýdrlantu, ta střílí sama."
"Co stojí?" zeptal se Rumcajs.
"Zač by byla u Halíře pistol? Je za halíř," povídá puškař.
Prachu a žaludů měl Rumcajs po kapsách dost, tak novou pistol rovnou nabil.

Od puškaře šel Rumcajs na rynk. Byl zrovna jarmark, stála tam střelnice a střelniční dědek vyvolával:
"Kavalíři, mordýři a loupežníci, zkuste si svou pistol u mě na střelnici!"
Rumcajs přistoupil, namířil nýdrlantskou pistol a stiskl. Rána nevyšla.
"Koupil sis to pěknej šancajk," povídá střelniční.
"Třeba byla chyba jen v ládování," řekl Rumcajs a namířil si to k věžové bráně, aby pistol v chládku přeládoval.

Jak jde, pistol najednou sama od sebe vystřelila. Snad se styděla za tu první ránu. Žalud hvízdl někam přes náměstí; a co by Rumcajs napočítal do tří, vyběhl z krámku u věžové brány hodinář Semerád. V ruce drží kukačkové hodiny a běduje na celý rynk:
"Rumcajsi, tys vyvedl pěknou věc. Tys mi střehl kukačku."
Kukačka byla zle trefená do křídla.

"Bude z toho mít smrt," běduje hodinář Semerád.
"Nebude," řekl Rumcajs, "co jsem pokazil, to taky spravím."
Vzal hodiny s postřelenou kukačkou a odnesl je Mance do jeskyně. Manka kukačku litovala, ale jak jí pomoct, to nevěděla.
"Co s ní, s chudákem?"
"Léčit se bude," řekl Rumcajs. "Nikde není kukačce tak dobře jako v zeleným lese. A proto ten nešťastný pták pobude u nás v Ráholci, dokud nevyzdraví."
Pověsili hodiny se střelenou kukačkou v lese na suk a pak se chodili dívat, co bude dál. Lesní vzduch dělal divy. Už za týden zkoušela kukačka zakukat a za čtrnáct dní kukala jako z partesu.
"Necháme ji tu tři neděle, aby jí zdraví jaksepatří zesílilo," určil Rumcajs.
Jenže brzy se po Ráholci mezi ptáky rozneslo, jakou mají u Rumcajsů kukačku. Přiletěli brhlíci, sojky, dlaskové, hejlové, žluvy a žluny, posedali kolem po větvích a očička jim mohla vypadnout.
Kukačka to chvíli snášela, ale pak jí ta zvědavost přestala být vhod. Zaklapla se do hodinového domečku a už se nechtěla ukázat.
To zas nebylo vhod ptákům. Hejl řekl, že to tak nenechá, rozlouskl zobákem vrátka a všecko to znova kouká a kouká na kukačku.
"Co koukáte?" křikla kukačka.
"Abysme viděli," řehní se ptáci.
"Tak tedy uvidíte!" rozkřikla se kukačka, vyběhla z hodin a rozletěla se po lese Ráholci. Lítala od hnízda k hnízdu a v každém trochu pobyla.
"Co tam děláš?" křičeli na ni ptáci.
Ale ona ani muk. A když zlétala všechna hnízda, spořádaně se vrátila do svých kukacích hodin.
Za pár dní si hodinář Semerád přišel k Rumcajsovi pro uzdravenou kukačku. Rumcajs ho odvedl k hodinám na bukovém suku, kukačka vyběhla a třikrát zakukala. Semerád se podíval na své cylindrovky.
"Je to tak. Na vteřinku tři."
Poděkoval Rumcajsovi za péči o kukačku, sundal hodiny ze suku a odnesl si je do Jičína.
Ten den odpoledne smejčila Manka loupežnickou jeskyni. Rumcajs odešel do lesa, aby úklid překlimbal někde v mechu. Položil se pod strom, ale sotva odespal první slabiku, přiletí brhlík a začne se na něj zle čepejřit. Rumcajs ho zahnal kloboukem a pomalu znovu padá do spánku. Ale vtom už se k němu slétají sojky, dlaskové, hejlové, žluvy a žluny. A všichni zle na Rumcajse.
"Kruciš, co se to dnes u nás v lese děje?" zívl Rumcajs a posadil se.
Ptáci na něho ze všech stran, až musel vstát, a pak ho hnali od hnízda k hnízdu. Rumcajs nevěří svým loupežnickým očím. V každém hnízdě je čerstvě vylíhnutá hodinová kukačka.
Od rána do večera lezl Rumcajs nahoru a dolů po stromech a vybíral kukačky z hnízd. Potom to s Mankou všecko odnesli hodináři Semerádovi. Semerád opatřil zubatá kolečka a každou kukačku usadil do hodinového domku; a byly z toho kukačkové hodiny.
Do loupežnické jeskyně si je Rumcajs s Mankou nepověsili, aby je kukání neprozradilo knížepánovým hajným.
Zato v Jičíně ještě dlouho potom bylo jako v háji, pořád tam kukalo a kukalo.

Jak šel
Rumcajs
na dýně

Loupežnická strava je jednoduchá, trocha polívky, placky ze zrna mletého mezi dvěma kameny, jen někdy maso vařené v kotli nebo pečené na mátě. A tak jednou po obědě se Rumcajs zakuckal slinou.
"Copak je?" povídá Manka.
"Ale dostal jsem chuť na dýni."
"Taky bych si dala říct. Kdy já naposledy jedla dýni máčenou v medu lesních včeliček," polkla Manka.
"Tak já pro ni jdu," povídá Rumcajs.
Míří k dýňovému poli pod Ráholcem a vtom ho potkala obyčejná příhoda. Uslyšel veliké ptačí naříkání, a když se podíval blíž, byla to kavka chycená do trní. Opatrně ji vysvobodil, narovnal jí peří a povídá:
"Příště si dávej pozor, kam lezeš."
Kavka po něm mrkla okem a odpověděla:
"Příště si dávej pozor, kam lezeš."
"Co bys mi taky mohla říct jinýho, když jsi jen opakovací pták," zasmál se Rumcajs a šel dál.
Došel až na pole. Dýní tam rostlo utěšeně. Rumcajs si očima vybral tu největší. Obejmul dýni a chce ji ukroutit od stopky, když vtom ho někdo popadl za ruce. Za dýní číhal jičínský rychtář Fištula. Cvaklo to a Rumcajs má ruce v železných brazoletkách.

"Jdu po tobě od té chvilky, co jsi, Rumcajsi, urazil slovutný nohy starosty Humpála," povídá Fištula spokojeně. "A teď jsem tě chytil na dýni."
Z brazoletek by se byl Rumcajs snadno vykroutil, kdyby nebyly z broušené ocele a nezadíraly se do kotníků.
Rychtář Fištula vzal Rumcajse pod rukou a vede ho do vězení.
Udělali sotva pár kroků, když vtom přilítla kavka. Byla to ta, co jí Rumcajs pomohl z trní. Sjela dolů povětřím, div nevlítla Fistulovi do vousů.
"Dej si na mě pozor!" povídá jí Fištula.
"Dej si na mě pozor!" řekla na to kavka a byla tatam.
Rychtář Fištula potom Rumcajse zavedl do nejvyšší komůrky městského vězení. Uprostřed komůrky stojí tlustý sloup z kamene. Když se za ten sloup někdo postaví, není z něho na žádné straně vidět ani kousek. Okýnko je tam jako čtyři dlaně a v něm tvrdá mříž.
Fištula si ale nevšiml, že okolo mříže poletuje kavka.
"Tak si to vězení, Rumcajsi, ve zdraví užij," povídá na rozloučenou a přirazil dubové dveře.

Manka zatím doma stočila do hrnce med od lesních včeliček a čekala na dýni. Rumcajs nejde a nejde. Vtom něco šustlo před vchodem do jeskyně a k Mance kráčí kavka. Je celá černá a smutně povídá: "Tak si to ve vězení, Rumcajsi, ve zdraví užij." Manka si kavku poslechla a hned věděla, že je s Rumcajsem zle; odstrčila hrnec s medem a rozběhla se rovnou do Jičína. Myslela si, že zas něco Rumcajsovi vyvedla kněžna Majolena.

Ve vězení zatím bylo všecko, jak vždycky bývalo. Fištula se přišel podívat nahoru do komůrky, jestli vězeň nezamýšlí něco nekalého.
Rumcajs chodí kolem dokola sloupu a ničeho si nevšímá.
Rychtář Fištula chvílemi zkoušel na všelicos zavést řeč, ale Rumcajs jako by neslyšel, chodí dokola kolem sloupu a brouká si písničku o jednom krásném zámku nedaleko Jičína:
"Tradadáda dadadáda dyjadáda trádadá."
Vtom přiletí kavka. Opatrně mrkla očičkem po Fištulovi a usadila se na mříž v okýnku. Chvíli Rumcajse poslouchá a pak po něm spustí:
"Tradadáda dadadáda dyjadáda trádadá."
"Můžeš si dát s kavkou duetko, Rumcajsi," zabručel rychtář Fištula, zařinčel klíči, přibouchl za sebou dubové dveře a šel obhlídnout ostatní vězně.
Jen Fištula odešel, ozvala se dole pod vězením Manka. Na zámku se na Rumcajse nedoptala, tak hned druhé na řadě bylo vězení. Manka zaklepala dole na bránu a zavolala:
"Rumcajsíčku, jsi tam?"
Rumcajs přiskočil k okýnku a už se na sebe dívají přes mříž.
"To je výška!" povídá dole pod okýnkem smutně Manka.
Rumcajs jen bezmocně zahromoval, až mu hřmělo ve vousech:
"I kdybych vylomil mříž, tak hluboko dolů bych se zdráv nedostal!"
Nikdo z těch dvou si nevšiml, že okýnkem do komůrky vlítla kavka z trní.

Fištulu zatím pořádně dopálilo, že mu Manka nahlas pláče zrovna u vězení. Vypravil se proto znova nahoru na Rumcajse.
Otevřel dubové dveře a rozhlíží se po komůrce.
"Slyšíš mě, Rumcajsi? Žeň tu svou ženskou od vězení!"
Rumcajse tam sice nikde nevidí, ale za sloupem se ozývá známá písnička:
"Tradadáda dadadáda dyjadáda trádadá."
Jde to pořád dokola a rychtář toho má plné uši:
"Tradadáda dadadáda dyjadáda trádadá."
V rychtáři Fištulovi přiskočila k jedné zlosti druhá, zařinčel klíči a křikl:
"Hromdudy, Rumcajsi, jinou neznáš?"
Písnička zpívá dál.
Fištula skočil za sloup, aby ji Rumcajsovi přetrhl.
Jenže na druhé straně sloupu sedí na skobce jen kavka, mrká na Fištulu očičkem a vyzpěvuje rumcajsím hlasem:
"Tradadáda dadadáda dyjadáda trádadá."
Rumcajs zatím Fistulovi za zády vypálil pootevřenými dveřmi z komůrky.

Jak Rumcajs
dostal Manku
z vězení

Protože se loupežnický osud točí všelijak, za krátký čas uvázla rychtářovi Fištulovi v tenátkách taky Manka.
Převlíkala polštáře, pírka lítala po celé jeskyni a jedno vjelo Rumcajsovi do nosu. Nabral vítr jako do varhan.
"Hepčí!"
Džbán hliňák, co stál na polici, se zapotácel, břink a už bylo po něm.
"No co," povídá Manka, "je z hlíny a duši nemá. Skočím do Jičína a koupím tam džbánek."
Zavázala si do cípu u šátku groš a vypravila se na ten nákup.

Jak šla v Jičíně ulicí, najednou jako by zaslechla známý hlásek. V kleci na okně tam sedí pěnička, matka od těch šesti, které Rumcajs odchoval v pistoli.
"Nastaly mi, Manko, smutné časy," povídá pěnička, "chytili mě a já teď u rychtáře Fištuly musím sloužit za zpěvačku."
Manka sáhla pro klec, otevřela dvířka a pěničku pustila.
"Jako by nebylo dost na tom, že rychtář drží ve vězení lidi!"
Jenže v tu chvíli ji popadl za ruku Fištula, schovaný za muškáty v okně.
"Přijdeš, kam patříš, panenko loupežnická," povídá a už si vede Manku na strunkách. Strčil ji do nejvyšší komůrky vězení, kde dřív míval Rumcajse. "Ohlídám si tě ale líp než toho tvého loupežníka!"
Potom si zašel do věžové brány a rozplašil odtamtud kavky do všech stran světa. Nakonec se rozběhl po Jičíně, a kudy chodil, tudy nařizoval spálit všecky žebříky, aby se Rumcajs nemohl dostat k Mančinu okýnku.
Manka seděla za mříží a Rumcajs zatím na ni čekal a čekal doma v jeskyni.
Slunce už málem zapadalo, když přilítla pěnička, sedla Rumcajsovi na dlaň a zazpívala:
"Rychtář ti posadil Manku do vězení."
Rumcajs se prudce zvedl z mechu.
"Tak já si tam dojdu a zas mu ji vezmu."
"Nevezmeš, protože nedosáhneš," zazpívala pěnička. "Posadil ji do komůrky až nejvíc nahoře a dal spálit všecky žebříky."
"Já si svůj žebřík přinesu," řekl Rumcajs a vykročil přes pole a po císařské silnici k Jičínu.
Když šel alejí topolů, vyhlídl si ten nejvyšší a povídá mu:
"Jak jsi starý?"
"Už asi sto let," řekl topol.
"A těší tě ještě svět?" povídá Rumcajs.
"Už jsem tu všecko viděl a zažil," řekl topol.
Rumcajs topol pokácel, vysadil si ho na ramena a šel dál k Jičínu. Už byla tma a cípatý měsíc ho věrně doprovázel.
Rumcajs donesl topol až k městskému vězení, opřel ho o zeď a rovnou po něm nahoru jako po žebříku.
Setkali se s Mankou u zamřížovaného okýnka.
"Tak jsem tu," povídá Rumcajs. Ani zadýchaný nebyl, jako by přišel po pískem sypané cestičce.
Manka prostrčila ruce mříží a samou radostí popadla Rumcajse, až se mu z kapsy vysypal střelný prach a žaludy.
Tou dobou šel rychtář Fištula po náměstí, klátil rozsvícenou lucernou a násadou halapartny škrtal o dláždění.
Najednou se mu přikutálí k nohám žalud.
A druhý!
Když přiběhl ještě třetí, Fištula se dívá, odkud je všecko to nadělení.
"Hele, u šatlavy nám roste topol a padají z něj žaludy!" křikl a hned se tam rozběhl.
Rumcajs v tu chvíli pracoval na mříži. Popadl ji rukama, silnou loupežnickou nohou se vzepřel proti zdi a táhne. Manka mu pomáhá zevnitř vězení. Mříž drží jako evangelium.
Rumcajs se maličko zamyslel a povídá Mance:
"Když dělá ženská, co náleží mužskému, bere mu to sílu. Ustup a jen se na mě pěkně usmívej."
Manka pustila mříž a začala se na Rumcajse usmívat chvilku rozmarýnkově, hned zas violkově a zas růžičkově.
V kamenech, do kterých byla mříž na sedm coulů zapuštěná, to začalo pukat a prejskat.
Jenže v tu chvíli dole u paty topolu pracoval už taky rychtář Fištula; lucernu postavil na chodník a ohání se halapartnou jako sekyrou. Snaží se podetnout topol zespoda, štěpiny jen létají, halapartna syká a Fištula do toho:
"Hé a rup! Hé a rup!"
Zaslechl to Rumcajs a povídá Mance:
"Slyšíš, někdo nám dole předříkává. Tak tedy hé a rup!"
Mříž se vyvalila ze zdi a Manka vletěla Rumcajsovi do náruče jako vlaštovka.
V tu chvíli se ale povedlo taky dole Fištulovi. Odsekl
poslední třísku a topol s Rumcajsem a Mankou se začal kácet.
"Cos to vyvedl, Fištulo?" křikl Rumcajs na rychtáře.
"Sklízím, co pro mě uzrálo," houkl Fištula. "Seberu si vás oba dole jako hrušky a posadím vás do Kartouz. A z toho vězení se mi už nevylámete."
Všecko se to kácí dolů do hrubě vydlážděné ulice. Rumcajs a Manka mysleli, že je to jejich poslední chvilka. Jenže najednou se mladý měsíc naklonil a podal Rumcajsovi špičičku. Rumcajs se vyhoupl do srpku, usadil se tam jako v sedle a Manku vzal k sobě.
Rychtář Fištula už jen valil oči na to, jak měsíc s Rumcajsem a Mankou plave nebem k lesu Ráholci.

Jak Rumcajs potkal pruského jenerála

Pak přišla ta doba, kdy Prus táhl na Jičín. Pršelo, až přetékaly studánky, v loupežnické jeskyni se udělalo mokro a sychravo. A jednou v noci to tam ve tmě zaševelilo:
"Pšík!"
Bylo to takové oupěnlivé pšíknutí, jako když kýchne hezká holka a nechce, aby ji bylo slyšet.
"Manko, to ty?" povídá Rumcajs, posadil se starostlivě na posteli, křísl nehtem o nehet a zapálil louč.
Vtom rána, jako když střelí:

"Hapčá!"
A bylo po světle.
"Rumcajsi, to ty?" povídá Manka.
"Já," popotáhl nosem Rumcajs. "Hned ráno musíme do apatyky pro něco na rýmu."
Ráno ještě za rosy se vydali do Jičína. Vešli do apatyky a tam stál mezi skleničkami a lahvičkami apatykář Pulvr. Válí na prkýnku pilulky, i když jich měl pod pultem už plnou baňku.
"Nač je třeba v Jičíně tolika pilulí?" diví se Rumcajs.
"Táhne sem vojsko z Prus a bude tu co nevidět, tak pilulí nikdy nebude dost," povídá Pulvr. "A co byste rádi vy dva?"
"Hapčá," řekl Rumcajs.
Apatykář jen pokývl hlavou a podal Rumcajsovi pytlík.
"Tuhle máte prášek proti kejchání a dostanu třináct krejcarů."
Rumcajs obrátil naruby kapsy a shledal v nich jen sedm krejcarů. Apatykáři se nezdálo takhle prodávat. Podrbal se na nose, schoval pytlík s práškem a podstrčil Rumcajsovi a Mance kulatou krabičku.
"Tuhle mám něco extra pro loupežníky. A nebude to stát ani halíř."
Rumcajs s Mankou vzali krabičku a šli. Apatykář Pulvr nahoře v bytě povídá své ženě:
"Měl jsem tam trochu hromového prášku na trhání kamene. Jestli k nám přitáhne Prus, mohl bych s tím mít potahovačky. Tak jsem se toho zbavil."

Rumcajs s Mankou byli sotva pár kroků za Jičínem, když Rumcajse zašimralo na kýchnutí.
"Manko, honem prášek," povídá a už nabíral nosem vzduch jako do varhan.
Manka otevřela krabičku, odsypala Rumcajsovi trochu na dlaň a on si šňupl. Jenže místo aby se mu odlevilo, zrudl Rumcajs, jako by v sobě držel nejmíň hrom. Už jen stačil ze sebe vyrazit:
"Honem mě otoč nosem na holou pustinu!"
Manka ho otočila nosem na vojenský execírplac pod čeřovskou strání. V Rumcajsovi to ještě chvíli pracovalo, pořád silněji - a vtom z něho vyšla rána.

Valilo se to execírplacem jako bouřka. Trhalo to ze země kameny a obracelo drn kořínky navrch. Hnulo to i oblaky pod nebem. Zkrátka až strach.
Rumcajs, ještě celý říčný, si hřbetem ruky otřel nos a povídá:
"Sakramentskej apatykář."
Manka řekla, že prášek radši zahrabou do země, aby s ním někdo nevyvedl nějaké neštěstí.
Našli si měkkou mez a chtěli pod ni kulatou krabičku navěky ukrýt, když vtom jim někdo za zády povídá:
"Halt."
Rumcajs se podíval a vidí koně. Na koni sedí pruský jenerál.
"Halt, nic se zahrabávat nebude," povídá jenerál, zahrozil na Rumcajse rukou v kozlí rukavici a vzal mu kulatou krabičku. "Nepřijel jsem z Pruska proto, abych se díval, jak někdo zahrabává tak vzácnou věc."
Rumcajse dopálilo, že mu cizí chce poroučet.
"Rád bych věděl, co jsi vůbec zač," povídá.
Jenerál seskočil z koně.
"Jsem nejvyšší jenerál od kanonýrů a posílá mě král Fri-cek, abych se podíval, odkud se nejlíp bude střílet na Jičín."
Mezi řečí začal s Rumcajsem mírnyxdýrnyx žejbrovat, jako by to byl kanón. Až ho namířil nosem rovnou na Jičín.
Rumcajse to všecko tak zmátlo, že se nestačil ohnat ani slovem, natož rukou.
A vtom už si jenerál nasypal plnou dlaň prášku z kulaté krabičky a začal ometat rukou Rumcajsovi kolem nosu.
"Teď střelíš proti Jičínu!" rozkázal a sfoukl všechen prášek z dlaně Rumcajsovi do nosu.
Rumcajs se zajíkl, zrudl a cítí, jak to v něm začíná pracovat k hrozné ráně. Stačí ještě křiknout:
"Vždyť já to město Jičín zastřelím!"
Manka přiskočila - a v posledním šeptnutí vteřinky pootočila Rumcajse proti kopci Zebínu.
Bouchla rána.
Jičín zůstal celý, ale od toho dne je v kopci Zebínu ta veliká jáma.
"Líp tak, než kdyby to šlo do lidí," povídá Rumcajs.
Posadil jenerála do sedla a po loupežnicku křísl nehtem o nehet jenerálskému koni pod ocasem. Ti dva se pak zastavili až v maštali krále Fricka.

Jak šel
Rumcajs
pro sůl
Protože byl Rumcajs ještě trochu nesvůj od rýmy a taky od zlosti na jenerála z Prus, uvařila mu Manka sedminásobnou polívku. Tu mají loupežníci nejradši. Jeden díl se sní k snídani, druhý k obědu a třetí k večeři; čtvrtým dílem se namažou podrážky, pátým se vyleští pistol, šestým dílem se ulije oheň a sedmý díl polívky loupežník vypije, když má v noci žízeň. Jak Manka vařila, přitočil se ke kotli Rumcajs, ochutnal polívku a povídá:
"Je málo slaná."
"Tak to si tedy musíš počíhat u cesty na kupce a obrat ho o štipec soli," řekla Manka.
Rumcajs strčil za pás pistol nabitou žaludem a ukryl se do křoví u cesty, kudy kupci vozili sůl do Jičína. Leží tam a pořád nic, kupec nejde. Už se chtěl Rumcajs vrátit a sníst polívku neslanou, když vtom se v dálce objevil divný

mládeneček. Je oblečený skoro jako do bálu, tancuje po cestě sem a tam a píská si k tomu na píšťalu.
Rumcajs si ho chtěl líp prohlídnout, ale sotva vystrčil z křoví loupežnickou hlavu, mládeneček hekl leknutím a ve chvilce ho hrůza porazila docela. Leží tam v mechu a Rumcajs nad ním postává a přemýšlí, kterou bylinou by mládenečka vzkřísil.
Vtom přiběhla Manka.
"Rumcajsi, už máš tu sůl?"
"Jo, zasolil jsem si," povídá Rumcajs a ukázal na bezduchého mládence.
Křísili mládenečka kdečím, ale on byl pořád malátný a k ničemu. Aby se o něm víc dověděli, nakoukla Manka do psaní, které měl v kapse.
"Rumcajsi, on je to učitel tance, muziky a móresů. A tady dál čtu, že má dnes nastoupit v Jičíně u puškaře Halíře, u jejich dcery Elisbetky. Jestli prý nenastoupí dnes, tak už nemusí."
Rumcajs se zamyšleně podíval na bledého mládenečka.
"Tenhle by toho moc nenatancoval. Ale v neštěstí ho nenechám. Než se zmátoří, vezmu službu u puškaře za něho."
O Manku se málem taky pokusily mrákoty.
"I vždyť to nebude nic tak těžkého," řekl Rumcajs a strouhl Mance takovou poklonku, až přitom vyvalil pařez.
Tak ho tedy Manka vydrbala věchtem slámy, pročísla mu vlasy a vousy hřebenem na borůvky a vesele ho vystrčila z lesa:
"Koukej si tam vydělat aspoň tu špetku soli do polívky!"
Rumcajs šel a zastavil se až před puškařovic dveřmi. Plivl si na boty, vyblejštil je rukávem a tiše zaťukal. V chodbě to zarachotilo jako ostrá střelba.
Dveře se otevřely a stojí v nich mišpulka v růžových šatech s kanýrkem, hlavu má jeden vrkoč.
"Ty jsi Elisbetka?" povídá Rumcajs svým nejjemnějším, přes vousy cezeným hlasem.
"Jo," kývla mišpulka, "ale maminka není doma."
"To je dobře," řekl šťastně Rumcajs. "Já tě jdu učit hrát na piáno, tancovat a nóbl se chovat."
Elisbetka ho zavedla rovnou do salónu, kde měli piano.
"Tak tedy začnem nejdřív s tancováním," povídá Rumcajs.
Posadil Elisbetku k pianu, narazil si borový klobouk pevně na hlavu a přejel si všecky švy, aby na něm nic neprasklo.
"Teď budu tancovat já a pak ty po mně."
Elisbetka spustila na piano, až to sládlo. Rumcajs chytil takt, přidupl nohou a uhodil kramfleky o sebe, jen to střihlo.
Muzika byla jemná, ale kroky vycházely Rumcajsovi po loupežnicku, dům se třese až ve sklepech.
"Hraješ moc tence, mišpulko," povídá Rumcajs Elisbetce, "a já pak pro samé poslouchání zapomínám krok."
Sedl si k pianu sám, a teď že bude tancovat Elisbetka. Jenže sotva se Rumcajs po loupežnicku pustil do klapek, začala vzadu z piana lítat kladívka, jako když odtamtud vyhání ptáčky.
Elisbetka se dala do pláče, co tomu řekne maminka, až se vrátí domů.
"Neplač," povídá Elisbetce Rumcajs, "co jsem pokazil, to taky napravím."
Došel k oknu, tiše se vyklonil ven a rumcajsím hmatem pochytal v povětří osm ptáků. Každý z nich byl jinak laděný a Rumcajs je posadil jednoho po druhém do piana. Pěničku až nahoru, aby típala diškant, holuba zas až dolů, aby basoval.
Elisbetka vzala znova sukničku do štipců a Rumcajs ptáčkovému pianu poručil:
"Tišíčko."
Piano začalo hrát, jako když se ptáci budí ze sna, byla to tak jemná hudba, že si Rumcajs musel dát dlaň k uchu, aby z toho něco měl.
Elisbetka k té muzice tancovala jako baletka. Rumcajs jí počítal kroky a liboval si, jak dobře zastal bledého mládence.
Jenže vtom se otevřely dveře.
Stojí v nich puškařka Halířová. Ruka jí sama vylítla k ústům, když spatřila v salóně loupežníka. A tak Rumcajs na důkaz toho, že tu pravoplatně zastupuje učitele tance, muziky a móresů, vykročil puškařce vstříc a vysekl jí španělskou poklonu. Jenže jak se ohnul, zachytil palcem o kohoutek a nýdrlantská pistol za pásem mu vystřelila.
"To byla krásná rána," řekla spokojeně puškařka. "Už patnáct let jsem ženou puškaře, ale tak pěknou ránu jsem ještě neslyšela. A co jsem dlužná za hodinu muziky a tance?"
"Pytlík soli," povídá Rumcajs.
Dole ve vratech pak potkal bledého mládence, který zatím zruměnil a šel řádně nastoupit službu.
A aby bylo řádného podruhé, donesl Rumcajs pytlík soli řádně domů.
A aby bylo řádného do třetice, řádně si tou solí s Mankou osolili sedminásobnou polívku.

Jak Rumcajs vysadil duhu na nebe

Když přestal ten velký déšť po vojně s Prusy, vyšla Manka z jeskyně, aby vybrala ze studánky zkalenou vodu. Udělala sotva pár kroků, zastavila se a vykřikla:
"Rumcajsi, to jsem jakživ neviděla."
"Já taky ne," řekl Rumcajs, když tam přiběhl.
Ze studánky jim roste duha. Klene se obloukem z Řáholce přes kopec Zebín až k podloubí na jičínském náměstí.
"Jestlipak neuletí?" špitla Manka a jde po špičkách k duze.
Duha tiše stojí a září.
"Rumcajsi, teď ti něco ukážu," řekla Manka a začala se v duze procházet. Od vlasů až po palečky u nohou se na ní

střídaly ty nejjemnější barvy.
Jenže to bylo taky jejich poslední poradování s duhou. Najednou se duha od studánky utrhla. Stoupala pomaloučku nahoru, trochu přitom zatrhávala, ale zadržet se nedala.
"Asi se s ní něco děje na druhém konci," usoudila Manka.
"To bych ale rád věděl co," řekl Rumcajs a vystoupil po větvích do koruny dubu.
Vidí odtamtud až do Jičína na náměstí. Po dešti tam není
ani človíčka. Jen před krámem v podloubí stojí obchodník se střižním zbožím Španihel a motá si přes loket duhu do štůčku.
Rumcajs sjel z dubu jako forajtr.
"S tím já musím něco udělat. To by tak hrálo, aby napříště byly bouřky bez duhy!"
Přejel si rukávem boty a vydal se po císařské silnici k Jičínu.
Když prošel věžovou bránou, spatřil Rumcajs starostu Humpála. Protože knížepán seděl zavřený ve věžičce a aby na radnici byla pevná ruka, vysadila jičínská kněžna Humpála zas do úřadu.
Humpál se nese v nových duhových kalhotách přes náměstí k radnici.
"Španihel už stačil rozprodat kus štofu z duhy honoraci na kalhoty," povídá si Rumcajs. "To si tedy musím pořádně pospíšit."
Starosta Humpál kráčí k radnici a Rumcajs jde krůček za krůčkem tiše za ním.
U radničních vrat přišlo Humpálovi ohlídnout se. Vidí Rumcajse. Starosta povystoupl ještě o schod a povídá:
"Nechystáš ty zas něco na mě, Rumcajsi? Už jsi uchystal i knížepánovi. Ale brzy ti spadne klec. Kněžna Majolena se vrací z Kopidlna a dala zavolat až z Flámska zámečníka, aby pustil knížepána z věžičky."
Rumcajs na to neřekl tak ani tak, mávl rukou a tichým loupežnickým krokem si namířil přes náměstí k Španihelovu krámu.
Krám stál na podloubí a byl při něm výklad. Španihel do něho narafičil pár loket duhy, a byla u toho i cedulka s cenou, loket na dvě zlatky. Z krámských dveří vyběhla právě Španihelka a křičí na celý rynk:
"Až to můj nastříhá, budem prodávat taky menším lidem."
Rumcajs se už nezdržoval a skočil z podloubí rovnou do krámu. Za pultem tam stojí Španihel a nůžkami fiká duhu na kusy.
Rumcajs uhodil pěstí do pultu:
"Tak dost. A půjdeš se mnou a vrátíš duhu na nebe!"
"Tuhle," řekl Španihel a podrbal se nůžkami na nose, "tuhle, Rumcajsi."
"To chceš prodávat z nebe kradený zboží?" zkouší to zas mírně Rumcajs.
"Takovou řeč akorát rád slyším od loupežníka," ohnal se Španihel hubou a klidně stříhá dál.
Rumcajs sáhl pro pistol.
"Tohle je, Španiheli, pistol. Já z ní vystřelím, ty se lekneš, a já ti tu duhu stejně vezmu."
"Nevystřelíš," povídá Španihel a pořád stříhá, "protože je tu od duhy vlhko. Dávno ti zvlhnul prach na pánvičce."
Rumcajs namířil pistol do kouta a stiskl. Pistol se neozvala. "Tak vidíš," ušklíbl se Španihel a stříhal dál. Rumcajs zastrčil pistol zpátky za pás a vyšel z krámu. Opřel se na náměstí o kašnu a přemýšlel, kudy na Španihela.

Na bráně uhodilo dvanáct.
Otevřela se radniční vrata, vyšel z nich starosta Humpál a rozhlídl se po počasí. Pak se vydal jako každý den na starostenskou procházku jednou kolem náměstí. Nesl se v duhových kalhotách podloubím.
Rumcajs se na něj chvíli díval od kašny a vtom mu přiskočila ta pravá myšlenka. Tiše přeběhl náměstí a schoval se za sloup podloubí u Španihelova krámu. Když pak Humpál důstojně kráčel kolem, Rumcajs po něm sáhl pantalónovým hmatem a zbavil starostu duhových kalhot i té důstojnosti. Humpál vykřikl a vrazil k Španihelovi do krámu.
"Cos mi to prodal za cajk?" volá hned ode dveří. "Tak mizernou látku jsem jakživ neviděl. Snad to ze mě sfoukl vítr nebo co. Prodal jsi mi špatné zboží a já skrze něj utrpěl ztrátu kalhot a znova i ztrátu důstojnosti. Za kalhoty dostanu sedm zlatých a za starostenskou důstojnost tři sta."
Jenže Španihel, že nedá. A všelijak se starostovi stavěl.
Starosta už ale měl všeho dost. Zapískal silně na píšťalku. V tu ránu přiběhl rychtář Fištula s dvěma dráby.
"Ancvaj do šatlavy, Španiheli!"
Rumcajs zatím tiše pracoval u pultu. Soukal a soukal, až si všechnu duhu, co jí bylo na pultě, nasoukal za kazajku. Ona duha je tak jemná, že se jí do záprsí vejde jedenadevadesát rakouských mil. Pak jakoby nic odešel z krámu.
Doma vzala Manka jehlu a sešívala rozstříhanou duhu tak dlouho, až zas byla celá. Rumcajs ji potom znova vysadil na nebe, jen ten jičínský konec povytáhl o dva lokte výš, aby na něj Španihel nedosáhl.

Jak Rumcajse přivedly boty k poctivosti

To už docházel třetí rok Rumcajsova loupežničení.
Venku jasně svítil měsíc, ale v jeskyni, kde spali Rumcajs s Mankou, byla černá tma. Najednou tam někdo strašně zívne.
"To ty, Rumcajsi?" povídá Manka.
Rumcajs se překulil na posteli ze smrkových kulatinek.
"Kdepak já."
"Aby nám tak do jeskyně nakonec vběhl vlk!" lekla se Manka, rozsvítila louč a chodí s ní po všech koutech. Posvítila

taky Rumcajsovi pod postel. "Tady to vězí!"
Pod postelí stojí Rumcajsovy boty, úhledné botičky vlastní práce, co mu bez přestání sloužily už tři roky. Pravá je rozzívnutá od ucha k uchu. Rumcajs se posadil, spustil nohy z postele, drbe si patu o patu a zamyšleně kroutí palci.
"Kde já teď vezmu nový boty?"
"Kdybys byl měšťan, koupil by sis je," řekla Manka. "Ale jsi loupežník. Chyť si ševce, až půjde přes les, a boty mu pober."
Rumcajs si to vyposlechl a zamračil se, až se mu vousy zavlnily pod bradou jako černý mrak. Pak sáhl za kordofánskou kazajku pro knížku převázanou tkaničkou a přisedl si blíž k louči.
"Teď se dobře dívej, Manko. Tohle je má poctivá vandrovní knížka. A tuhle je můj výuční list. Býval jsem švec a rovnou ti říkám, že na ševče loupežnickou rukou nesáhnu."
"Rumcajsi, snad bys mi ale neběhal bos po lese?" starala se Manka.
"A taky že budu!" dupl si naboso Rumcajs.
Do rána nebylo s botami líp, pravá zívala a zívala. Rumcajsovo ševcovské kladívko leželo až v Jičíně v krámku pod věží, a tak nebylo čím botu spravit.
Ráno se po lese Ďáholci rozkřiklo, že loupežník Rumcajs se bude učit chodit bosky. Přišli na tu podívanou jeleni i veverky, na skálu se usadil orel a na větvičku moudivláček, z kamení zvědavě mrkají zmijky a ještěřice.
Když vyšlo slunce, povídá Rumcajs:
"Tak se do toho dám."
Odložil pistol, Manka ho pokřižovala a Rumcajs udělal první krok z jeskyně. Hned při tom prvním kroku narazil palcem o kámen. Při druhém se mu připletl pod nohu ježek a tak třetí krok už radši nezkoušel. Sedl si na pařez.
"Přece nebudu pro legraci lesní zvěři."
Mance bylo Rumcajse líto.
"Já bych nepřežila, kdyby sis měl ukopnout palec," řekla. "To se radši vypravím na ševce sama."
Vypravila se ke křižovatce pod dubem, kudy chodili tovaryši do světa.
Když přišla na křižovatku, natrhala Manka hrst borůvek a zamazala si po loupežnicku tváře. Potom se položila do zálohy za veliký kámen. Pistol sama neměla, tak aspoň mířila tou Rumcajsovou. Aby si ukrátila dlouhou chvíli, zkoušela loupežnické hmaty, jak je odkoukala od Rumcajse.
Vtom vidí, že někdo přichází cestou od Jičína. Je to obuvnický tovaryš Haďátko. Na holi přehozené přes rameno nese Haďátko pár vysokých bot. Nejsou to boty ledajaké, u štruplí mají přivěšenou cedulku v řeči české, německé a francouzské:

TOHLE JSOU POCTIVÝ BOTY ČESKÝ,
PROTO JSOU PEVNÝ A TAKY HEZKÝ

Tovaryš Haďátko je hodlal prodat až někde v Esterajchu nebo ve Švejcarsku. Blíží se k Mance po cestě od Jičína a ty poctivé boty se mu houpají vzadu na holi.
Vtom Manka z houští cap a hmat - sáhla po botách holínkovým hmatem - a hůl je prázdná.
Tovaryš nic neví a jde dál.
Manka utíkala rovnou k Rumcajsovi.
"Tak se můžeš obout."
Rumcajs obhlídl nové boty ze všech stran, prohmatal je a málem se zajíkl uznáním.
"Stakrment, to je ale poctivý dílo!"
"No pochodíš si," řekla Manka a pomohla mu boty obout.
Rumcajs vstal, ozkusil se v nich a jen vydýchl:
"Jako ulitý."
A udělal krok. Pak druhý. A třetí. Chce se zastavit, aby řekl ještě něco pochvalného. Jenže boty jdou dál. Nedají se ničím zarazit. Ať na ně Rumcajs křičel anebo jim mírně domlouval, boty ho nesly pořád pryč. Utíkaly s Rumcajsem přes les a po císařské silnici k Jičínu.
"Manko, není to k zadržení!" křičí Rumcajs. Okolo holení mu lítají cedulky, co je na nich napsáno, že ty boty jsou nejpoctivější z poctivých.
Manka se rozběhla za Rumcajsem.
Boty si to s ním zatím rázují císařskou silnicí, ulicí kolem hospody U města Hamburku a ještě kousek za věžovou bránu. Tam se zastavily.
Zastavily se před krámkem, kde byla přes dveře přibitá cedule:
PRO URÁŽKU
STAROSTENSKÉ NOHY
NADOSMRTI ZAVŘENO

"Snad abych ji sundal," povídá si Rumcajs a chvíli čekal, co tomu řeknou boty.
Boty přiduply, že je to tak. Pak samy sklouzly Rumcajsovi z nohou, otočily se a utíkají za svým pravým pánem, tovaryšem Haďátkem.
Rumcajs počkal, až dojde Manka, a ceduli spolu sundali. Potom šli rovnou do dílny. Bylo tam všecko tak, jak to musel Rumcajs před třemi lety opustit pro urážku Humpálovy nohy.
Rumcajs si natáhl zelenou zástěru, sedl si na verpánek, přitáhl potěhem ke kolenu rozdělanou botu a začal do ní

zatloukat flok za flokem.
Manka zatím v kuchyni zatopila v kamnech, usadila se na lavici a vzpomínala, jak se vaří jiná polívka než loupežnická.
Najednou přestalo kladívko vedle v dílně klepat. Manka se tam rozběhla.
"Copak je, Rumcajsi?"
Rumcajs se dívá na vyvrácený flok a povídá:
"Ale tak jsem se zamyslel, jestli už je na světě dost spravedlnosti, aby mi bylo dopřáno zůstat při poctivým řemesle."

Jak se Rumcajs
znova dal
na loupežničinu

Rumcajs poctivě ševcoval sotva tři neděle, když se ráno po Jičíně rozkřikla novina. Že prý si ten zámečník, co ho kněžna Majolena zavolala až z Flámska, ukoval divné háky a šperháky a že pustí knížepána z věžičky.
"Rád uvidím, jestli to dokáže," pokýval bradou Rumcajs a smolil dál dratve.
V poledne se už říkalo, že dveře ze železa povolily. Vyběhl prý z nich knížepán celý zlostný a hned za ním lokaj Fricek.
Večer už všichni věděli, že do Jičína přijeli na koních tři monteneráci.
Byli to černí chlapi až někde od dolního moře. Kníry měli jako dvě kopí a nikdo jim nerozuměl. Kněžna Majolena je pozvala do Jičína, ale nikdo dobře nevěděl proč.
A tu noc měl Rumcajs nepokojné spaní. Mlel sebou na posteli jako kapr v rákosí, až Manka povídá:
"Je ti něco?"
Rumcajs se probral a řekl:
"Nemůžu spát. Zvedá se ve mně loupežnická ostražitost, ale sám bych rád věděl proč."
"To je volání starých loupežnických časů," povídá Manka a trochu si povzdychla. "Co bylo, bylo. Spi."
Jenže sotva dopověděla, ozvaly se pod oknem na ulici troje kroky. Rumcajs tiše křikl na Manku:
"Něco se děje."
Skočil k oknu. Je k ránu, už pozdě na měsíc, ale dosud brzo na sluníčko. V tom šeru jdou přes náměstí monteneráci. Míří po silnici z města a každý má na jednom rameni pilu a na druhém sekyru.
"Rád bych věděl, kam tak časně táhnou," povídá Rumcajs a připravuje se ven. "Já si na ně, Manko, radši dohlídnu."
Vtom se rozletěly dveře u ševcovny a stojí v nich lokaj Fricek.
"Nikam se, Rumcajsi, nechystej," povídá ostře, "a rovnou se dej do šití bot pro knížepána. Tuhle je na ně kus kůže z válfiše."
Dořekl, hodil kůži před Rumcajse na veřtat, práskl dveřmi a byl pryč.
Když knížepán takhle poručí, musí se švec dát do díla. Rumcajs si pomaloučku rozměřil kůži, nakrájel na svršky a začal šít. Ale pořád se mu do toho pletly divné myšlenky.
"Nejdřív monteneráci a teď tak zhurta a v tenhle čas boty pro knížepána, co ono za tím asi vězí?"
A za chvíli zas:
"To zrovna jako by mě knížepán chtěl přivrtat k verpán-ku."
Práci pro knížepána nemohl odložit, a proto povídá Mance:
"Skoč se mi podívat, kam vlastně chlapi monteneráci táhli."
Manka vyběhla ven a tajně za nimi šla krok za krokem.
Rumcajs zatím došil svršky, přisadil k nim rám a chce začít flokovat podrážku. Vtom přiletěla otevřeným oknem pěnička.
Rumcajs se na ni dívá, jako by se rozpomínal.
"Tebe bych měl odněkud znát."
Byla to jedna z těch šesti, co se vylíhly Rumcajsovi v pistoli. Ani se neposadila a hned spustila:
"Rumcajsi, Manka vzkazuje, že knížepán dává kácet les Ráholec."
"Co?" řekl Rumcajs, až to řinklo jako z pistole. "Můj nejmilejší les Ráholec by měl umřít?"
Válfišová bota letěla semhle a ševcovské kladívko tamhle. Rumcajs skočil k jarmaře, smekl z háčků své staré loupežnické oblečení, kordofánskou kazajku, kalhoty a šišatý klobouk z borové kůry. Navlíkl to na sebe a za pás vrazil pistol.
A pryč z ševcovny. Zabouchl za sebou, na koleně napsal novou ceduli a pěstí ji přibil na dveře:

ZA PŘÍČINOU ŘÁDNÝ OCHRANY LESA
ŘÁHOLCE
SE ZAS DÁVÁM NA LOUPEŽNIČINU

Pak víc běžel, než šel císařskou silnicí, co vede z Jičína k Ráholci. Tam už na něho v úvoze čekala Manka. Ukázala rukou k lesu.
"To je poslední chvilka lesa Ráholce."
Mezi stromy tam stojí monteneráci s pilami a sekyrami a z pahorečku opodál na ně křičí knížepán po francouzsku:
"Kraše!"
Na to slovo si chlapi monteneráci plivli do dlaní a nasadili pily a sekyry.
V Rumcajsovi přestalo bít srdce. A pak uhodilo, jako když se utrhne zvon.
"Hromů hrom," vykřikl Rumcajs. "Já se neudržím, já do toho střelím!"
A vytáhl pistol.

Knížepán v tu chvíli zatleskal do rukavic a zavolal na monteneráky:
"Až řeknu rycum ryc, tak pily a sekyry spustí!"
Rumcajs si namířil a střelil. Knížepánovi to zapálilo šos.
Hned měl jiné starosti. Hopsal hoplárum a troubil:
"Trá - rá!"
To aby z Jičína honem přijeli hasiči.
"Tak co bude?" houkli na knížepána od pil a sekyr monteneráci.
"Hned se dočkáte!" křikl Rumcajs.
Utrhl si stéblo trávy a začiřikal přes ně jako lesní pěnička.
Pak zahudroval do klobouku, jako když chrochtá kanec. A zavolal do dlaní, jako když volá jelen.
Přiletěly pěničky a rovnou montenerákům proti očím. Přidupali kanci a bili monteneráky do nohou jako palicemi.
Přiklusali jeleni a parožím je hnali ven z lesa. Chlapi monteneráci se s knížetem shledali až daleko za mezí.
Rumcajs povídá:
"Já to věděl. Ještě je ve světě málo práva. A tak kdo by chtěl být ševcem, musí být loupežníkem."
Rozhrnul dubové větve a šli s Mankou po staré stezičce zpátky do loupežnické jeskyně.

Jak Rumcajs hospodařil knížepánovi v bažantnici

Monteneráky musel knížepán s ostudou poslat zpátky k dolnímu moři. Po celém Jičíně se říkalo, že jsou drcnutý jelenem, a byli všem k smíchu.
Knížepán nechal na zámku jen cizího myslivce, který se divně jmenoval: Lamuš. Přes oči nosil Lamuš plátýnko, protože oči nepotřeboval. Měl pušku, co vždycky trefila bez míření.
Knížepán chtěl zapomenout na ostudu; proto dal sezvat hosty a myslivci Lamušovi poručil:
"Dojdeš do Ráholce a střelíš tam sedmasedmdesát bažantů, kněžna Majolena je potřebuje na hostinu."
Lamuš šel. Rumcajs mu poslal nejdřív v míru naproti Manku.
Manka stihla Lamuše ještě v polích. Myslivec má pušku a divné plátýnko přes oči, ale Manka ho směle oslovila:
"Na ty bažanty do Ráholce nechoď."
"A kdo to poroučí?" zeptal se Lamuš.
"Rumcajs to poroučí."
"Toho bych já snadno přestřílel," zasmál se Lamuš.
Manka to tedy zkusila jinak.
"Viděls už někdy bažanta?"
"Jak bych mohl s plátýnkem přes oči?" zasmál se znova Lamuš. "Ale střelil jsem jich už habaděj."
Manka si Lamuše přidržela za zelený rukáv.
"A to ti není líto takové krásy?"
"Kdo má oči zavázané, tomu je krása nekrása," na to Lamuš. Obešel Manku a jde dál k Ráholci.
Jenže tam už se staral o bažanty Rumcajs. Seděli po všech stromech na halouzkách. Doslechli se, že na ně jde Lamuš, a měli strach.
"Nic se nebojte," povídá jim Rumcajs. "Vylezu si na dub, a až mlasknu, ten nejkurážnější z vás se vznese do povětří a poletí kolem toho dubu. Dál se uvidí."
To už ale vystoupil z keřů na paseku myslivec Lamuš. Naládoval pušku a pod šátečkem poslouchá, kde se šustne ba-žantí pírko.
Vtom Rumcajs mlaskl, vznesl se jeden bažant a letí k němu.
Lamuš zvedl pušku. A stiskl.
Než broky stačily švihnout bažanta do peří, sáhl si pro něho z dubu Rumcajs a ukryl bažanta bezpečně za kazajku.
Lamuš zatím čekal dole pod dubem, až střelený pták spadne do trávy. Jenže místo bažanta seskočí ze stromu Rumcajs a sundá myslivci plátýnko z očí.
Lamuš zamžikal do světla, zadíval se na Rumcajse a povídá:
"Tak kapitálskýho bažanta jsem ještě jakživ nestřelil!"
"A co ty jsi vůbec kdy viděl za tím tvým plátýnkem?" povídá mu Rumcajs. "Kdybys chodil bez něho, spíš bys rozeznal Rumcajse od bažanta." Sáhl za kazajku. "Pověz mi: co je tohle za ptáka?"
"Což o to, krásný pták to je," povídá Lamuš, "ale já ho neznám."
"Nepoznáš bažanta?" řekl Rumcajs.
Lamuš zbledl; a to je pro myslivce horší, než když hanbou zčervená. Dívá se na bažanta jako očarovaný.
"Tak tohle já střílel? Na něco takového já už nikdy flintu pro knížepána nezvednu!"
Podal pušku Rumcajsovi. Ten ji zmáčkl velikou rumcajsí silou. A z flinty je rázem píšťala. Rumcajs podal píšťalu La-mušovi a vytřásl z vousů včely.
"Teď si sedni na pařez a napaseš mi včely."
Lamuš tam sedí na pařezu, vyhrává na píšťalu a pase včely v knížepanské bažantnici.
Když se to dověděl knížepán, přihnal se do lesa a zeptal se Lamuše po francouzsku, kde jsou střelení bažanti pro hosty.
Lamuš na to neřekl nic, ale zahrál na píšťalu, ostře jako z jehel. A včely rovnou na knížepána.
Žihadel do něho nasypaly kopu, v Jičíně se říkalo, že zedník musel z obou stran brány ubrat po sloupku cihel, aby knížepán mohl vůbec do zámku.

Taky kněžna Majolena se vztekala, když hosti místo bažantů museli polykat hovězí. Skončila hostinu a řekla knížepánovi:
"Ten váš Rumcajs mě náramně dopaluje. Když jste to nedokázal vy, vymyslím na něho něco sama."
A kněžna si sedla do tmavého pokoje a dlouho tam seděla.

Jak knížepán
líčil Rumcajsovi
na jelena

Rumcajs měl za přátele všecky ptáky i čtvernožce z lesa Řáholce, ale nejraději měl jelena. Byl to jelen kapitální, korunový šestatřicaterák. Rumcajs ho chránil před knížepanskými myslivci a jelen mu za to oplácel drobnými úsluhami.
Když kněžna Majolena vyšla z tmavého pokoje, navedla knížepána, aby Rumcajse o jelena šestatřicateráka připravil - a to byla její pomsta.

Příští den byl pátek. Manka vyprala a vymáchala v potoce prádlo a zavolala do lesa:
"Kde chodíš, Rumcajsi, budeme věšet."
"Hned," ozval se Rumcajs a za chvíli vyjel z lesa na jelenu.
Parohy kvetou šestatřicaterákovi na hlavě jako strom.
U potoka Rumcajs zarazil a už to šlo jako podle recepisu.
Manka mu házela kousky vyždímaného prádla a on je rozvěšoval jelenovi do paroží. Když pověsil poslední lajblíček, chytil se Rumcajs větve nad hlavou, propustil jelena pod nohama a pobídl ho: "Alá!"
Jelen se rozběhl, vítr mu vane parožím a prádlo dobře prosychá.
Jak si to jelen nesl po malinové pasece, padla opodál rána. Jelen se zastavil a rozhlíží se. On tam v bukovém stínu stojí knížepán s gravírovanou flintou.
Jelen zabral plnou parou a cválá pryč; prádlo mu v paroží vlaje jako praporky. Když to knížepánovi nevyšlo s flintou, pustil se za jelenem pěšky.
Manka si zatím prostřela na fošně k žehlení a Rumcajs jí hřál nad ohněm želízko. Vtom se přihnal jelen. A za chvíli za ním knížepán. Spustil pyšně na Rumcajse:
"Rovnou si běž koupit do Jičína šňůru, Rumcajsi."
"A načpak to?" podivil se Rumcajs.
"Abyste měli na čem věšet prádlo," plave si to dál po pyšném splávku knížepán. "Protože tohohle jelena mi ty sám odvedeš na zámek do parku, aby mi tam dělal parádu."
"A to zas ne," povídá mírně Rumcajs.
"Rozkazuju ti po knížecím!" zadupal knížepán, až mu od bot stříkalo bláto a umazalo bílý lajblíček pověšený v jelením paroží.
Manka lajblíček popadla a flekla s ním knížepána přes záda. Knížepán nebyl na takové zacházení zvyklý. Zakoktal po francouzku a hnal pryč z lesa.
Rumcajs s Mankou poklidně sebrali a nakropili prádlo.
Jenže když začali žehlit, jelen šestatřicaterák nepokojně přešlápl a povzdychl si:
"Tak já jdu. Já musím do Jičína."
Kopýtka mu jen hrají, jako by ho do Jičína něco silně táhlo.
"Co bys, prosím tě, dělal v Jičíně?" zkusil to s domluvou Rumcajs.
"Knížepán na mě vyzrál," povídá smutně šestatřicaterák. "Jen se, Rumcajsi, podívej nahoru na věžovou bránu."
Rumcajs si stočil z dlaní loupežnický dalekohled a podíval se tam. Na věžním ochůzku stojí knížepán a ukazuje jelenovi hlávku červeného zelí.
Šestatřicaterák přidupl a rozběhl se cestou necestou rovnou k Jičínu.
"Dobře to na nás knížepán s kněžnou narafičili," nevesele kývl Rumcajs, "červenýmu zelí jelen nikdy neodolá -"
Manka šestatřicateráka politovala, že teď ho budou v zámeckém parku ukazovat jako opici.
To Rumcajsovi dodalo.
"Tu věc já tak nenechám!" křikl a rozběhl se za jelenem.
Dostihl ho až daleko v polích. Vyšvihl se mu na hřbet a cválali spolu přes louku a dál císařskou silnicí k Jičínu. Když už byli knížepánovi na dobrý dohled, schoval se Rumcajs šestatřicaterákovi za husté paroží.
Knížepán nahoře na ochůzku zatím podupával radostí, že mu to všecko tak pěkně jde. A aby to jít nepřestalo, pořád jelenovi ukazuje červené zelí. Vedle knížepána stojí lokaj Fricek a drží druhou hlávku, kdyby snad jedna nestačila.
Tak jelena přilákali až pod samou věžovou bránu. Když se na ni jelen začal vzpínat a chtěl nahoru k zelí, knížepán vábivě zavolal:
"Nejdřív musíš direkción skrz bránu a pak přes rynk rovnou do zámeckého parku. Tam teprve to zelí dostaneš!"
Teď přišla Rumcajsova chvilka. Vykoukl za jelením parožím a křikl po loupežnicku:
"Když si knížepán přeje direkción, tak tedy direkción!"
A patami pohladil jelenovi boky jako špornou. Jelen se rozběhl celou šestatřicateráckou silou. Chce na rynk, jenže uvázl v bráně svým převelikým parožím.
Celá věž se zapotácela. Knížepán z toho dostal motolici a celý týden viděl všecko v jednom kole.
Rumcajs potom velikou rumcajsí silou vytlačil šestatřicateráka pozpátku z brány a odvedl si ho do lesa Řáholce.
Od těch dob se v Jičíně říká: Nehoň jelena bránou.

Jak Rumcajs
připravil knížepána
o všecku vážnost
Po té patálii s jelenem se knížepán s kněžnou Majolenou zle pohádali po francouzsku. Ale pak si sedli do zlatých židlí a něco spolu po německu o Rumcajsovi umlouvali. Nakonec napsali po italsku až do Talijánska, protože tam vždycky byla s loupežníky velká zkušenost.
Psali jednomu vévodovi:
Vévodo, máme tu v Jičíně loupežníka. Oba už nás z něho bolí hlava. Nevíte proti tomu lék?

Vévoda se nad knížecím psaním ani moc nezamýšlel a hned odpověděl:
Tuto é fato. Snadná pomoc. Posílám vám sochaře. Postavte Rumcajsovi pomník. Ale musí vypadat jako ten na obrázku.
Do psaní byla vložená kartička s malovaným obrázkem rumcajsího pomníku.
Knížepán si obrázek prohlídl a dal se tiše do smíchu, jako když se sype písek.
Taky kněžna Majolena nakoukla lorňonem a uchichtla se:
"Bon."
Když přijel talijánský sochař, poručili mu, aby se dal hned do práce.

A tak Rumcajs jednou sedí až nahoře v dubovém vršku a krade vosy z povětří, aby nevyšel z loupežnického cviku.
Vtom zaslechne dole hlasy a silné tlučení.
Na skalce pod dubem vidí Talijána v bílé kytli. Kolem něho tajtrlíkuje knížepán s hůlkou.
"Tak jak si mám stoupnout? Voasí, voalá? Ale abych byl jako živý!"
Taliján na to:
"Sisisi."
A vtom už začal bít palicí a dlátem do skalky, až to Řáholcem rumplovalo jako střelba.
"Slyšíte, vy dva," křikl z dubu Rumcajs. "Co to tam tropíte?"
Knížepán jako by Rumcajse neslyšel; nakukuje do nějakého papíru a už zas komanduje Talijána:
"Nahoře na pomníku budu stát já a u nohou mi bude klečet ten loupežník. U nohou mi bude klečet Rumcajs, aby se navěky vědělo, kdo tu byl v Řáholci pán."
"Sisisi," zazmijkoval Taliján a začal si Rumcajse pilně prohlížet, aby dobře trefil jeho podobu.
Rumcajse popadla taková zlost, až ho to shodilo z dubu.
Řáholcem zahučelo.
Rumcajs se sotva dovlekl k jeskyni.
Manka nad ním nestačila spínat ruce.
"Je zle," povídá jí Rumcajs, "ustel mi na stonání."
Manka ustlala postel z měkkých letorostů.
"Můžu ti, Rumcajsi, ještě něčím pomoct?"
"Něco jako by ve mně prasklo, tělo si s tím neví rady," řekl na to Rumcajs.
Rumcajs se rozstonal.
Přiletěly pěničky, aby ho z nemoci vyzpívaly.
Přiskákali zajíci a přinesli mu tajné lupení.
Rumcajs stůně dál.
Přiběhl jelen šestatřicaterák a chce z Rumcajse vyrazit nemoc kopýtkem.
To zas nechtěla dovolit Manka.
Rumcajs těžce stonal, a zatím ti dva dodělávali na paloučku pomník. Knížepán na něm stojí až nahoře. Rumcajs se mu krčí u nohou se sepjatýma rukama. Tak to mělo zůstat až navěky, ke knížepanské slávě a rumcajsí hanbě.
Když kamenné dílo bylo hotové, zavolal si knížepán písaře a dal na každá třetí vrata v Jičíně přibít vyhlášku:

MĚŠŤANI I NEMANICOVÉ Z JIČÍNA
PŘIJDOU ZÍTRA DO LESA ŘÁHOLCE
NA VESELÝ SPEKTÁKL

Taliján už zatím přikryl pomník dvěma plátny a od nich vedou dva špagátky. Až se za ně zatáhne, tak se pomník objeví.

A byla poslední noc před slávou na paloučku. Byla to tichá noc, jen Rumcajs vzdychal na posteli. Manku to chytalo za srdce, ani zdřímnout jí to nedalo. K půlnoci zaslechla z Rumcajsova kouta tak silné vzdychnutí, že pomyslela na nejhorší. Rozběhla se tam, svítí si, ale postel je prázdná.
A co bylo ještě divnější, u postele stojí jelen šestatřicaterák.
"Co tu děláš?"
"Už jsem udělal," řekl jelen.
"Kde je Rumcajs?" sotva dechla Manka.
"Tam, kde má být," řekl jelen a opatrně vyšel z jeskyně.
I dál byla ta noc divná. Až do rána jako by v lese Řáholci někdo otloukal tvrdý kámen ještě tvrdší pěstí.

Druhý den se podle knížepanského nařízení sešli v Řáholci na paloučku všichni měšťani i nicpírkové z Jičína. Všecko

to kulí oči na pomník oblečený do bílého plátna. A taky na ty dva špagátky, co od něho vedou každý na jednu stranu.
Čekalo se jen na knížepána a kněžnu Majolenu. Asi za hodinu někdo křikl, že slyší od Jičína vrzat popruhy. A už knížepána i s kněžnou nesou na palouk v cestovních nosítkách. Kněžna zůstala pro lepší pohodlí tak, knížepán vylezl z nosítek, kývl dvěma prsty na čtyři strany a milostivě povídá:
"Mí věrní poddaní, připravil jsem vám manifik podívanou. Bude se o ní povídat po celém císařství. Já teď zatáhnu za špagátek. La voalá!"
Zahrály trumpety a knížepán zatáhl za krajní špagátek. Půl plátna se sesypalo dolů. Na podstavci stojí knížepán z kamene. Bradu si podpírá hůlkou a hledí pyšně k svým nohám.
"Tak tohle jsem já," povídá všem dokola knížepán. Pak sáhl po druhém špagátku a zatáhl. Sesypala se dolů druhá půlka plátna. "A tohle je on, ten Rumcajs."
Kamennému knížepánovi klečí u nohou věrná rumcajsí podoba a krčí se před ním strachy.
Knížepán dal znova zahrát na trumpety a pyšně povídá:
"Věčně tu budeš, Rumcajsi, klečet a spínat ke mně prosebné ruce."
Jenže v tu chvíli mu pokorná rumcajsí podoba přišila jednu takovou, až knížepán rozboural sáh dřeva vzadu na palouku. Náramně se vyjevil:
"Kde ses, Rumcajsi, vzal na tom pomníku?"
To bylo tak. Když mu o půlnoci jelen šestatřicaterák kopýtkem vyrazil nemoc z těla, roztloukl Rumcajs pěstí pokornou rumcajsí podobu z kamene a stoupl si tam sám.
"Tak jak ses tam dostal?" začal malinovatět zlostí knížepán.
"Knížepán by se měl vždycky líp podívat, co je člověk a co kámen," řekl Rumcajs.
Když na knížete sáhne loupežník, nemá ten kníže už ani tolik vážnosti, co by se vešlo vrabci do zobáku. Kněžna Majolena poručila zapřáhnout do kočáru a rozjeli se s knížepánem rovnou do Vídně ohlásit se u císařpána s žalováním na Rumcajse.
"Však se ještě uvidí !" křikl za nimi Rumcajs.

Jak Rumcajs
vystrnadil
z Řáholce obra

Když vyprovodil kočár s knížepanstvem, vrátil se Rumcajs k Mance do jeskyně, položil se na postel ze smrkových kulatinek a povídá:
"Teď si chvilku odpočinu."
A už zavírá oči, aby si lehce po loupežnicku zdřímnul. Jenže vtom si k němu přisedla Manka.
"Nerada ti, Rumcajsi, zavírám cestičku do spaní, ale pro knížepána jsi zanedbal ostatní práci. Včera tu byla poštovní sojka s vyřízením, že se k nám do Řáholce chystá nějaký obr rabiják z Prachovských skal."
"Tam bývali obři vždycky pěkní řvouni a dranti," pokýval hlavou Rumcajs.
Vtom tluče někdo venku na skálu, až před Rumcajse sletěl kus stropu.
Rumcajs vyběhl z jeskyně.
Venku stojí obr, kus je to pořádný: vzrostlý buk mu sahá jen do pasu.
Obr hned spustil jako z věže:
"Od zítřka je tenhle les můj. A ty se, Rumcajsi, koukej klidit."
Rumcajs si nabral pořádně dechu a zavolal jako do hor:
"Tenhle les jsem dovedl ochránit před samotným knížepánem a ochráním si ho před každým. Před tebou taky."
"To bych rád viděl, jak to uděláš," zarámusil obr a dal se do smíchu, že se to nad krajem chvíli válelo. "Ale protože jsi mě zastihl při dobré náladě, přijdu dnes po kafi a budeme o Řáholec kácet stromy."
A dupal zpátky do skal, aby se na to pořádně prospal. Zamíchal při tom hlavou v mracích, až se začalo stahovat na bouřku.
"S tímhle rabijákem nebude nijak lehké zápolení," povídá Rumcajs Mance. "Vždyť to chlapisko jen hne malíkem a roztrhne buk odshora až dolů."
Manka dobře věděla, že těžké myšlenky berou sílu. Usmála se na Rumcajse:
"Víš co, radši skočím do sklípku pro hrnec medu a trochu si podepřeš život."
Odběhla pro med.
Po lese se tmí a tmí. Směrem k Jičínu šlehlo pár vzdálených blesků a trochu tam zahuhlal hrom.
A rána! A někde pořádně blízko. A už taky od sklípku letí Manka s hrncem medu:
"To je nadělení. Podívej se."
Postavila hrnec kameňák před Rumcajse. V medu se to všelijak hází a přehazuje.
"Co je to tam?" diví se Rumcajs.
"Blesk," řekla Manka. "Sjel nám do medu."
Rumcajs vyskočil z balvanu.
"Aby ti tak ještě ublížil!"
"Kdepak," řekla Manka, "celý se zamedil a sotva se hýbá."
To už se z hrnce ozvalo neveselé zapraskání a smutné elektrické škrtání. Blesk vystrčil hlavu z medu a povídá:
"Takhle zle mi ještě nebylo. Já už se nikdy nedostanu zpátky na báň nebeskou."
Maličko zasršel a bylo to, jako když pláče.

"Chudák," povídá upřímně Manka.
Rumcajs ji zrovna včas napomenul:
"Jen se mi nerozbreč, abys ho slzama neulila docela. Radši přidrž hrnec a já blesk vytáhnu, než nám v medu zcukernatí."
Manka popadla kameňák za ucha, Rumcajs si pomázl ruce jezevčím sádlem a vytáhl blesk z medu. Čistě ho otřel a vyleštil hadříkem.
Z blesku je panáček jedna radost. Nepostojí, poskakuje, všecky klouby v něm jen hrajou. Sáhl do ohnivé kapsičky pro hromometr, podíval se na ciferník a povídá:
"Už zas bych mohl bít celou bouřku. A jak se vám odměním? Mám tu do něčeho prásknout? Mám tu něco rozsekat?"
"A to radši ne," povídá Rumcajs. "Leda kdyby ses tak dovedl udělat pěkně dokulata, aby ses mi vešel do kapsy."
"To je pro mě běžná silozpytná hračka," zasršel vesele blesk a stočil se do kuličky. Celá jemně zářila a tiše šuměla. Rumcajs si ji strčil do kapsy.
Jen se to stalo, přihnal se obr. Chvíli dupal kolem jeskyně, až se kameny samy kutálely a potoky se vylívaly z korýtek. Potom zarámusil:
"Rumcajsi, je po kafi. Teď budeme kácet stromy o les Řáholec. Já začnu."
Obr si vyhlídl buk jako věž, udělal k němu krok a jen tak hodil rukou, jako když chce fleknout esem - a buk se rozskočil; rozletěl se odshora až dolů na dva kusy, ještě chvíli se v lese kolem všecko třáslo.
Rumcajs uhnul třískám, obešel rozštípnutý buk a uznale povídá:
"To byla dobrá práce. Taková už se v Čechách málo vidí."
"Teď zas ty," řekl obr. "A protože jsi menší, můžeš to dílo po mně jen dodělat."
Jenže Rumcajs zavrtěl hlavou:
"Já nikdy po nikom nedojídám."
Vyhlídl si takový buk, že byl nejmíň za dva obrovy. Udělal od něho několik kručků bokem a opatrně strčil ruku do kapsy.
"Troufáš si pořádně. Ale to snad aby ses na to víc rozpřáhl," rozřehtal se obr.
Rumcajs vyjel rukou z kapsy a hodil po buku bleskovou kuličkou.
Nejdřív se modře zablesklo s kraječkou z ohýnků. Pak dlouho hřmělo, jako když se všecky jarmary kácejí jedna přes druhou. To blesk sekal buk na polena. Potom to trochu potichlo. To blesk štípal polena na dračky. Nakonec přeskakovaly už jen drobné elektrické ohníčky, jak blesk přesekával větvičky a rovnal je do otýpek, aby po něm zůstalo v lese pořádně uklizeno. A klik sem, klik tam, a byl pryč. Zůstalo tam po něm sedm sáhů čistě naštípaného bukového dřeva.
Obr na to kulí oči a nakonec Rumcajsovi povídá:
"Jo, chlapče, když máš takového služebníka, jak by to teprve muselo lítat, kdyby ses do toho dal sám!"
A radši upaloval zpátky do Prachovských skal.

Jak Rumcajs chytal ryby

Když se to v Řáholci po obru rabijákovi přestalo třást, povídá Rumcajs:
"Tak vidíš, Manko, je naštípáno. A teď dojdu pro rybu, co jsem ti slíbil k obědu."
"Ale to aby sis, Rumcajsi, pospíšil. Už pomalu táhne na poledne," řekla Manka.
Rumcajs si odskočil do lísek a ulomil si tam prut. Na prut uvázal vlasec spletený ze šesti koňských žíní a na háček napíchl mravenčí kuklu. Sedl si s tím k lesnímu rybníčku nahoře nad jeskyní, kde odedávna hospodařil vodník Volšoveček.
Vlny si hrají se splávkem, ale návnady se ryba ani nedotkne.
Rumcajs už se zvedá, aby došel Mance do Jičína aspoň pro slanečka. Vtom se splávek zakejklal a sjel do černé hlubiny. Rumcajs zasekl takovou silou, až zahučelo v dubech. Když se ale sháněl po rybě, našel místo ní na háčku napíchnutý špunt. Pořádný špunt, vytrakslovaný z tvrdého dubového dřeva.
Rumcajs nad tím zavrtěl hlavou, vyvlíkl špunt z udice a zahodil ho do trávy.
Vtom se voda v rybníčku začala stáčet dokola; a točí se pořád rychleji, až to bere oči. Vody přitom ubývá a ukázalo se holé dno. Černá se v něm díra. U díry sedí lesní vodník Volšoveček a kysele Rumcajsovi povídá:
"Tak ti nastotisíckrát děkuju, žes mi z rybníka vytrhl špunt."
A nešťastný Volšoveček smutně krabí žabáckou hubičku. Rumcajs ho chtěl potěšit:
"Snad nebude tak zle. Vždyť já tam špunt hned vrátím."
Ale ať hledal v trávě na břehu jak hledal, špunt nenašel.
Vasrmánek Volšoveček zatím valem osychal, bylo ho pořád míň a stěžoval si:
"Rumcajsi, kdybys cítil tu horkost, co cítím já! Jestli v tu chvíli nedáš špunt, kam patří, uschnu na mázdru."
Volšoveček vysychal a vysychal a tratil se a tratil. Nepřijít tam honem Manka se škopíkem vody, byli by Volšovečkovi odzpívali. Rumcajs ho hned posadil do plného škopíku a vychvaloval mu nové bydlení:
"Tak vidíš, a už je ti dobře."
Jenže sotva Volšoveček trochu nasákl a zmátořil se, vyčítal Rumcajsovi znova:
"Je mi tu těsno. Copak hastrman může vyžít ve škopíčku?"
A všelijak se vrtěl, div škopík nezvrhl.
"Tady, Rumcajsi, přestávají študyje," povídá Manka. "Musíš sehnat pořádný špunt a dát zas rybník do pořádku."
Rumcajs přeměřil díru v rybníce stéblem rákosí a vypravil se do Jičína.
Jak tak brousil po náměstí i v uličkách, došel až k bednáři Fejfarovi.

"Co bys rád, Rumcajsi?" povídá mu bednář.
Rumcajs ukázal stéblo.
"Takhle široký špunt."
Fejfar se začal přebírat v hotovém zboží.
"Nic takového tu nemám."
Rumcajs šel dál, táhl teď zadem podle dvorků. Na jednom dvorku vymýval vinárník Kastl sudy, měl jich tam pěknou hranici. A v každém sudu vězí špunt. Rumcajs se tiše přitočil a už je měří rákosem. Hodil se až ten z nejspodnějšího sudu.
"To je ten pravý," povídá si Rumcajs.
Ale jak špunt dobýval ze sudu, sud se vyvalil a všecko se to zbořilo. A že byl dvorek na svahu, sudy se rozběhly rovnou za Rumcajsem. Vpředu Rumcajs, za ním drkotají sudy a až vzadu se hrne tlustý vinárník Kastl.
Hnalo se to ulicí k náměstí. Kastl už nemůže; zůstal stát, rozkvetl zlostí jako pivoňka a křikl za Rumcajsem:
"Však těch tvých kousků už bylo dost! Už se proslýchá, že si na tě knížepán bude stěžovat ve Vídni u samého císařpána!"
Ale sudy rachotily a Rumcajs řeč vinárníka Kastla ani nedoslechl. Upaloval před sudy po silnici až ke kasárnám. Sám ještě stačil proběhnout kasárenskými vraty, ale sudy už ne. Voják, co u brány držel stráž, na ně křikl:
"Halt, nebo střelím!"
Sudy to notně vylekalo a zarazily před vraty.
Rumcajs už zatím chodil po kasárenském dvoře a rozhlížel se, jestli by někde nenašel špunt pro Volšovečka.
A stál tam v koutě kanón. Do něho je zaražený špunt z nejlepšího dubu, aby do kanónu nepršelo.
Rumcajs přeměřil špunt rákosem a spokojeně povídá:
"Jako by z oka vypadl tomu z Volšovečkova rybníka."
A páčí špunt z kanónu.
Jenže z okna se díval jeden oficír.
"Co tam hledáš?" křikl na Rumcajse.
"Špunt pro Volšovečka," povídá Rumcajs a nepřestává dloubat špunt; vězel hluboko a nebylo ho zač zachytit.
"Jdi od toho, vždyť je to nabitý!" křikl z okna oficír.
"Když je to nabitý, tak kudy se s tím střílí na rybníček v Řáholci?" zeptal se ho do okna Rumcajs.
Oficír hodil rukou, že tudy, Rumcajs pootočil kanónem a škubl za špagát. Rána vyšla a špunt zasvištěl povětřím.
Rumcajs se za ním podíval, jestli letí správně v tu stranu, kam ukazoval oficír, a sám se vykejkloval z kasáren a rovnou domů.
Když tam došel, byl rybníček pořád ještě prázdný. Volšoveček slabounce vzdychal ve škopíku a Manka už zdaleka volala:
"Rumcajsi, tebe tak poslat pro smrt. Neseš ten špunt?"

"Já ho sem přece poslal nejrychlejší cestou. Vždyť už tu dávno musí být," bránil se Rumcajs. Ale řečmi rybník nenaplnil.
A Manka zas:
"Když tu má být, tak proč tu není?"
"Sakryš, že mi ten oficír špatně ukázal!" vylekal se Rumcajs. "Manko, já asi ten špunt střelil na druhou stranu."
"To je se mnou amen," povzdychl si hastrman Volšoveček, jako když splaskne rybí měchýřek.
Jenže vtom tu byl špunt. Přihnal se vzduchem od Turnova místo od Jičína.
"To se ale oficír pořádně splet," povídá Rumcajs. "Proto ono to tak dlouho trvalo."
Špunt zapadl do díry ve dně a ucpal ji. Do rybníčku se hned začala sbíhat voda. Když byl plný, vylil do něho Rumcajs ze škopíku vodníka Volšovečka.
Vasrmánek projel rybníkem, vykoukl z rákosí a hodil Rumcajsovi prázdnou škebličku.
"Za to, že jsi takový nešika s udicí, ti dávám taky nešikovnou věc. Ale za to, žes tak z gruntu napravil, co jsi zkazil, dostaneš ještě něco pro Manku."
A Volšoveček podal Rumcajsovi pěkného tříliberního kapříka.
Upekli si ho na dříví, co jim z buku naštípal blesk.

Jak Rumcajs
kočíroval
sumce

Příští den seděl Rumcajs před jeskyní a pročesával si hřebenem na borůvky vousy. Lesní včely mu mírně kroužily okolo hlavy. Rumcajs přemýšlel, čím dobrým by Volšovečkovi vynahradil trápení se špuntem.
Manka zatím krmila z ošatky hejno lesních holubů.
"Nejste nám tu v lese na nic dobří," povídá, "ale pomějte se."
Vtom přiběhl mezi stromy tenoučký potůček vody a pořád ho přibývá. Manka uskočila, poplašení holubi se rozletěli a Rumcajs povídá:
"Aby se tak nahoře u Volšovečka strhala rybniční hráz. To by bylo pěkné nadělení. Včera Volšoveček div neuschnul v prázdném rybníce a dnes aby ho tak divoká voda kdovíkam odnesla!"
A Rumcajs se rozběhl proti proudu k lesnímu rybníku. Hráz byla celá, ale na vrbě sedí vodník Volšoveček a pláče tak

vydatně, že to vydá za potok.
"Tak už zaraz, nebo mi vytopíš jeskyni," povídá Rumcajs vodníkovi.
Volšoveček smutně popotáhl nosem.
"Tobě se řekne neplač, ale podívej se, co se mi urodilo v rybníce."
Rumcajs se podíval a zbledl pod vousy. V rybníce leží sumec Holdegrón. Takový sumec byl v Čechách jen jeden. Zalehl rybník od česel až k čepu. Hubu má Holdegrón širokou jako stavidlo a oči jako mlýnské kameny.
"No ty jsi mi krasavec," povídá Rumcajs a přidržel se vrby. Hned ale spustil přísně na Volšovečka: "Kdybych byl vodník jako ty, to bych si pořádně dovedl poradit s každou rybniční záležitostí. Sumce vyžeň a vlez si do rybníka místo něho."
"A nezkusil bys to nejdřív sám?" otočil řeč Volšoveček.
Rumcajs se opřel nohama pevně do hráze a spustil na sumce:
"Holdegróne, nerad tě tu vidím. Mrskni ocasem a odkormidluj, odkud jsi připlaval."
Sumec pootočil po Rumcajsovi oči a líně hnul ocasem. Udělala se taková vlna, že to Rumcajse i s Volšovečkem popadlo a odplavilo až do lesa k jeskyni.
"Vítám vás," povídá jim Manka, "jak vidím, dobře jste pořídili."
"S Holdegrónem není kloudná řeč," řekl na to Rumcajs.
"Bodejť by s rybou byla řeč," povídá Manka.
Rumcajse mrzelo, že takhle dopadli. Postavil Volšovečkovi pod šos vědro, aby jim nenakapal po jeskyni, a sám se zhluboka zamyslel.
Za chvíli luskl palcem o prostředníček a sáhl do přítruhlíku pro klubko provazu.
"Můžeme jít."
Odvedl Manku s Volšovečkem k rybníku, podal Mance klubko a zeptal se:
"Dovedla bys z toho provazu udělat pořádnou síť?"
Manka uvázala provaz mezi vrby jako osnovu; a protože Volšoveček byl malý jako kudlička, podala mu druhý konec provazu a on tou osnovou proskakoval jako člunek. Síť byla za chvíli hotová.
Sumec Holdegrón se na to líně dívá hned jedním, hned zas druhým okem. Teprve když síť rozprostřeli na hrázi, ušklíbl se velikou hubou:
"Nejdřív byste mě do té sítě museli dostat."
"Kdepak, na toho nic neplatí," povzdychl si Volšoveček.
Ale vtom Manka zatleskala a hned tu bylo hejno lesních holubů. Každý popadl do zobáku jeden provázek a rovnou nad rybník. Tam spustili síť na Holdegróna.
Holdegrón se pod sítí trochu ošil a znova:
"Lámali jste si zbytečně hlavu i prsty. Nejdřív by se musel najít někdo, kdo by se mnou hnul."
Jen domluvil, pohladil vodník Volšoveček dlaní vodu a ze všech stran rybníka se seběhly ryby. Přijeli pomalí siláci kapři, divoce se přihnaly štiky, hladce připluli líni a pak už se čekalo jen na rybí drobotu. Ryb byla síla a každá z nich vzala do huby jeden provázek od sítě. Ale protože se přitom mlely na všecky strany, nemohly síť utáhnout.
Sumci Holdegrónovi to až přišlo k smíchu.
"To by nejdřív to spřežení muselo mít kočího," řehní se.
"Kočí je tuhle," křikl Rumcajs, utrhl si ve vrboví prut a skočil z hráze Holdegrónovi rovnou na hřbet. "Hyjé!"
Rybí spřežení v tu chvíli pořádně zabralo, a už se jelo strouhou proti vodě. Rumcajs kočíroval.
Když dojeli do řeky Labe, zarazil Rumcajs rybí spřežení a povídá sumci:
"Plav si kam chceš, Holdegróne, tady je už místa dost." Za dvě neděle nato připlavala stružkou Rumcajsovi do studánky poštovní rybička. Vorvani a jiné velryby po ní vzkazovali, že Holdegrón vjel u města Hamburku do moře.
A jestli sahal v rybníce od česel až k čepu, není prý ho teď v moři ani ke krajíčku.

Jak Rumcajs vytrestal horního mlynáře

Asi za týden potom, co se vrátil od Labe, seděl Rumcajs u oběda a zamyšleně obracel lžíci v polívce. A uhodil se pěstí do čela, až to řinklo, a povídá Mance:
"Pro samé starání o vasrmánka Volšovečka bych málem zapomněl na chudáky mleče, co melou v horním mlýně!"
Ani pořádně nedojedl druhý díl sedminásobné polívky a hned se tam vypravil.
Jde podle potoka k hornímu mlýnu a vymýšlí, kudy na mlynáře, co odsypává mlečům z každého pytle nejmíň polovic zrna. Ale pořád nemohl na nic kloudného přijít.
Slunce horce hřálo a Rumcajs dostal žízeň. Sundal klobouk a nabral si do něho vody. Chce se napít, ale vtom slyší hlásek:
"Podívej se pořádně, co piješ!"
Rumcajs se podívá do klobouku a ona v něm plave malá zelená žabka. Vylovil ji, žabka se převrhla přes bříško a je z ní vodník Volšoveček.
"Kam položím nohu, tam o tebe klopýtnu," povídá Rumcajs.
A Volšoveček na to:
"Děkuju ti, Rumcajsi, že jsi mě nepohřbil ve svým loupežnickým břiše."
Když dopověděl, dal Volšoveček dva prstíčky křížem přes sebe a ukázal proti vodě. Za chvíli se odtamtud po vlnách

přihoupal starý kolovrátek.
"Tuhle ti, Rumcajsi, připlavala odměna," řekl Volšoveček, skočil do tůně a byl pryč.
Rumcajs kolovrátek vylovil, obrací ho na všecky strany a vrtí hlavou:
"To mě ale Volšoveček poctil. Tohle je přece dar loupežníkovi nanic."
Za chvilku Rumcajse dohonila Manka s pečenou koroptví na kamenné misce.
"Ani polívku jsi pořádně nesněd," lamentuje. "Já tě sháním s tak vzácnou svačinou a ty si tu hraješ u potoka s nějakým haraburdím."
Pak si ale kolovrátek líp prohlídla a zalíbil se jí.
"Víš co, Rumcajsi, zahraju ti na něj, aby ti ta koroptev líp chutnala."
Rumcajs si ulomil pečené křidýlko a pustil se do něho. Manka zatočila klikou u kolovrátku, v kolovrátku zavrzalo, ale muzika z něho nejde.
"Snad se musí s tou klikou obráceně," řekla Manka a zkusila to tak.
V kolovrátku to vzdychlo, zahrála divná muzika a začaly se dít věci: Rumcajsova pečená koroptev bledla a bledla, najednou vůbec nebyla pečená, narostlo na ní peří, koroptev zobla Rumcajse do palce a utekla do houští.
"Volšoveček si s námi zažertoval," zasmál se Rumcajs. "Ukliď, Manko, kolovrátek do jeskyně, budeme se s ním vyrážet."

Manka odnesla kolovrátek domů a Rumcajs že půjde dál k hornímu mlýnu. Ale vtom mu podle potoka přichází naproti chalupník Kománek z Podůlší. Má na zádech prázdný pytel a vzdychá.
"Proč vzdycháš pod tím pytlem, když je prázdný?" povídá Rumcajs.
"Ba právě proto, že je prázdný," odpověděl Kománek. "Ještě před chvílí byl plný pšenice, já ji nesl semlít k hornímu mlynáři a on mi ji sebral."
Rumcajs se zamračil, až se kolem zešeřilo.
"Sedni si, Kománku, na břeh, já tam mám zrovna namířeno," povídá. "Co mlynář vzal, to taky vrátí."
Hodil si prázdný pytel přes záda a lehkým loupežnickým krokem vykročil dál proti vodě ke mlýnu.
Mlýn to byl pěkný, úpravný jako hodiny. Mlýnské kolo se točí, voda přes ně jen hraje. Všude okolo mlýna stojí pytle mouky jako vojáci na parádě.
Na pavláčce pokuřuje mlynář, celý bílý, nikde ani flíček. Rumcajs mu rovnou podal prázdný pytel.
"Tuhle z toho pytle jsi sebral podůlšskému Kománkovi pšenici. Tak ji tam zas vrať."
Mlynář se obhlídl jako holub, když se líbí sám sobě.
"To by mohl říct každý."
"Tak se dívej," řekl Rumcajs. Chytil rozběhnuté mlýnské kolo za špice a velikou rumcajsí silou naráz zastavil mlýn.
"Tak. A dokud, mlynáři, nevrátíš Kománkovi pšenici, nesemeleš ani zrno."
Mlynář si to poslechl a pyšně povídá:
"Však ty to kolo pustíš."
"A nepustím."
"A pustíš," řekl mlynář, zavolal do mlýna a na pavláčku vyšla jeho dcera.
Děvče je to pěkné, vychované na bílé mouce a červených jablíčkách. Opřela se o sloupek a začne se na Rumcajse usmívat. Usmívá se a usmívá. Rumcajs se zkusil dívat jinam, ale vzalo mu to oči; a zas se musí dívat jen na ni. Mlýnské kolo se mu začalo vykrucovat z rukou a Rumcajs si vzdychl:
"Já prohrál."

Tou dobou seděla Manka u studánky před jeskyní a leštila hadříkem mosazné hřebíky na darovaném kolovrátku.
Najednou vyskočí ze studánky zelená žabka a povídá:
"Honem utíkej s kolovrátkem k hornímu mlýnu!"
"A proč?"
"Utíkej!"
Manka popadla kolovrátek a běží. Přiběhla ke mlýnu a vidí, co se tam děje.
"Tak tohle vy jste navlíkli na mého Rumcajse!" křikla Manka a zabrala do kliky u kolovrátku. A roztočila ji obráceně.
Zase se začaly dít věci. Všecko jde najednou naopak, mouka se práší z pytlů ven, mění se v zrno a zrno se ukládá zpátky do země. Tak to šlo pytel po pytli. Když už stál u mlýna jen jeden jediný pytel mouky, Rumcajs křikl:
"Manko, dost."
Manka zastavila kolovrátek, Rumcajs si hodil plný pytel na záda a nesli ho k potoku podůlšskému Kománkovi.
Mlynář vyběhl na pavláčku a hrozil za Rumcajsem, až se mu mouka prášila z rukávů:
"Však už těm tvým kouskům, Rumcajsi, bude brzy konec! Proslýchá se, že na tebe knížepán žaloval až ve Vídni, a císař na tě dostal vztek!"
Ale Rumcajs se tolik smál tomu, jak ve mlýně všecko lítalo nazpátek, že přeslechl i druhé varování.
Jak Rumcajs
pomohl
mašinfírovi
Lesem Ráholcem vždycky ráno lítávala poštovní sojka, a kdo o to stál, tomu ohlásila, co se kde stalo nového. Ten den byla sojka tak rozčilená, že div nevrazila Rumcajsovi do klobouku. Žene se jako střela a pořád volá:
"Lidi, za chvilku pojede z Jičína do Sadské parní dráha!"
"A já to ještě nikdy neviděla," povídá Manka. Přitočila se k Rumcajsovi a pěkně se na něho usmála: "Jak je to dlouho,

co jsi mi slíbil, že mi železnou dráhu ukážeš?"
Rumcajs si to přepočítal na prstech.
"Mančinko, když já na to docela zapomněl. Ale vypravíme se tam ještě dnes."
Manka si uvázala do vlasů pentličku a na prst si navlíkla sluníčkový prstýnek. Rumcajs ji vzal za ruku a odvedl ji na kraj lesa, kudy vedou koleje. Usadili se do trávy a Rumcajs povídá:
"Počkáme tu, až pojede ten div."
Za chvíli se k nim z hloubi lesa přišoural ohnivý muž. Obešel opatrně Rumcajse s Mankou, aby je neožehl, a vykulil žhavé oči.
"Prý z toho létají jiskry!"
"Já nevím," řekla Manka. "My to taky ještě neviděli."
Ohnivý muž si vyhrabal v zemi jámu. Usadil se do ní, aby od něho něco nechytlo, a čekal taky na vlak.
Za hodnou dobu jako by v kolejích začala klepat kladívka. V dálce u Jičína narostl obláček kouře a nesl se pořád blíž.
Kolem znova prolítla poštovní sojka a křikla:
"Prokristapána, už to jede!"
Za sojkou se přihnala lokomotiva s uhlákem. Hromburácí po dvou kolejích, kola kolují, kliky se klikatí a táhla táhnou. Z komína syčí pára a sálá oheň. Z budky na lokomotivě se vyklání mašinfír Knotek a oči má upřené až do Sadské.
Prolítlo to kolem celé říčné a ohnivé.
Rumcajs povídá:
"Kruciš."
Manka vydýchla až za chvilku.
A s ohnivým mužem se stala divná věc. Jak ho ošlehlo to parní horko, vjela do něho velká fúrie. Vyskočil z jámy, doutnal na všech stranách, rozžhavil se až do červena, běhal podle lesa a dělal: "Šššš."
"Dej pokoj, ohniváči," povídá mu Rumcajs, "a nerozhazuj jiskřičky, les je vyschlý až do duše."
Ohnivý muž na rozumné slovo nedal, rozpálil se do vysokých plamenů a chytla od něho tráva. Vzplanulo roští a oheň se rozběhl dovnitř do lesa.
Rumcajs smekl klobouk a utloukal s ním plameny. Manka je dusila vrchní sukní. Ohniváč se jen bil do rozohněné hlavy:
"Co já to způsobil!"
Hořelo pořád víc. Když už to nebylo k zdolání, vytáhl Rumcajs pistol a řekl:
"Já musím střelit k Jičínu o pomoc."
Střelil a čekali pomoc.
Jenže v ten den slavili v Jičíně železnou dráhu taky střelbou, o ránu navíc tam nikdo nedbal.
Plameny letěly lesem a hledaly si. Už nad lesem pomaloučku jen říct amen.
A vtom jako by v kolejích začala zase klepat kladívka a od Sadské zpátky pospíchá lokomotiva. Mašinfír Knotek už zdálky volá:
"To je ale pěkný nadělení."
Dojel. Zarazil stroj, přeskočil uhlák, popadl hadici, spustil pumpu a proudem lije do ohně vodu. Oheň vzdoroval, chvíli přešlapoval, ale dal si říct. V lese uhaslo a už tam jen horce vonělo. Ohniváč se přišoural, opatrně na sobě zamáčkl několik jiskřiček a povídá Knotkovi:
"Tak ti, mašinfíre, nastotisíckrát děkuju. A jsem ti dlužen službu."
"Jo, přijdu, až budu chtít, aby mi někdo zapálil chalupu nad hlavou," řekl na půl huby Knotek a odjel k Sadské.
Asi za týden šel Rumcajs znova těmi místy u dráhy. Najednou slyší slaboučké úpěnlivé volání:
"Svatý Ferdinande, patróne železný dráhy, zachraň nás!"
Rumcajs se vydal po hlase.
Na trati vidí lokomotivu. Jenže dnes lokomotiva stojí a není sama, má připřažených šest vagónů plných jičínských strejců a tetek, co se vypravili vlakem do Sadské pro léčivou vodu.
Kolem lokomotivy pobíhá mašinfír Knotek a spíná ruce:
"Svatý Ferdinande, patróne železný dráhy, zachraň nás."
"Co pořád voláš Ferdinanda?" povídá Rumcajs.
Knotek sáhl do vesty pro cylindrovky a podíval se na ně:
"Protože za sedm minut to tu všecko bude namaděru."
"A proč by muselo?" povídá Rumcajs.
"Protože v uhláku už není ani kostka uhlí. Nemám páru. Nehnu se. A za sedm minut do nás uhodí vlak od Jičína."
Rumcajs se shýbl ke koleji. V železe začínají tlouct kladívka.
"Je zle," řekl Rumcajs a vběhl do lesa.
Knotek se za ním hořce podíval.
"Jdeš si pro pytel, abys posbíral, co zbyde," povídá.
Jenže minuta ještě nestihla minutu a Rumcajs byl zpátky. Rukou obloženou vlhkým mechem pevně vede za loket ohnivého muže. Dovedl ho až k lokomotivě. Pak otevřel dvířka u pece pod kotlem a poručil ohniváčovi:
"Skoč tam!"
"A to ne," trhá se ohniváč.
"Ani pro mě to neuděláš?" domlouvá mu mašinfír Knotek a přitom poslouchá, jak kladívka v kolejích tlučou blíž a blíž.
Ohniváč si Knotka prohlídl karfunklovýma očima.
"To jsi ty? Abych si tedy s tebou srovnal ten dluh," povídá. Vjel dvířky do pece a začal topit pod kotlem. Rozpálil se do horkého plamene, hned bylo páry dost a jelo se.

Za chvíli ohniváč vystrčil sršivou hlavu z komína a ptá se mašinfíra:
"Víc?"
"Víc," povídá Knotek.

"Ještě víc?"
"Stačí," povídá mašinfír Knotek. "Abych v Sadské neporazil nádraží."
Když vlak zahromburácel kolem Rumcajse a Manky, vykoukl mašinfír Knotek z budky a křikl:
"Pro tebe mám, Rumcajsi, zas já splátku na dluh. Po celém Jičíně se povídá, že už si knížepán s kněžnou Majolenou u císaře vyžalovali. Císařpán se na tě chystá!"
Ale půl jeho řeči nebylo slyšet pro železné rachocení a půl pro veliké syčení páry.
Tak se stalo, že Rumcajs propásl i třetí varování.

Jak se Rumcajs
potkal
s císařpánem
Císařpán se rozhodl, že se nejdřív podívá na Rumcajse sám. Za záminku si vzal, že se musí přesvědčit, jestli vojáci v Jičíně dobře execírujou. Sedl si ve Vídni na koně a jel.
V tu dobu nestál osud věrně při Rumcajsovi a přistrčil ho císařpánovi rovnou do cesty.
V ten nešťastný den Manku napadlo, že na pasekách natrhá kytku pelyňku a donese ji do Jičína na trh. Rumcajs že půjde taky. A šli.
V Jičíně na náměstí rozložila Manka pelyněk všem na očích a začala k sobě vábit jičínské hospodyně:
"Kupte si pelyněk, je hořký jako pes a pomáhá na žaludek. Kupte si ten pelyněk!"
Rumcajs to poslouchal jen chvilku.
"Mordturek, Manko, mně se kroutí hořkost pod jazykem už jen z tvých řečí," povídá, a že se radši půjde projít po městě.
V ulici blízko u náměstí zahlídl v okně smutnou panenku, jak zalívá slzami kytku v kořenáči.
"Kdopak ti, panenko, ublížil?" zeptal se Rumcajs.
"Ale jel tudy ulicí na kobyle hejtman Kárlitschek a vzal mi na vojnu mého Kubu," řekla smutná panenka.
"Kárlitschek, říkáš?" Rumcajs se lehkým loupežnickým krokem vrátil na trh a popadl tam Manku i s kytkou pelyňku:
"Stala se nespravedlnost. Musíme pod čeřovskou stráň na cvičiště, na ten execírplac."
Když tam došli, uviděli na cvičišti hejtmana Kárlitschka. Holínky má jako stýbílka, rajtky bublinkové a čepici jak komín. Sedí na kobyle, v oku drží sklíčko a execíruje vojáky:
"Mašíren marš, án, cvó!"
Vojáci pochodují sem a vojáci pochodují tam.
"Nýdr!" křikl hejtman Kárlitschek a všichni sebou hned flekli na zem.
Jen jeden voják zůstal stát. Byl to Kuba té smutné panenky.
"Ty neumíš cvičit nýdr?" křikl na něho Kárlitschek.
Kuba jen vzdorně hodil bradou, a ani slovo.
Rumcajsovi se to Kárlitschkovo execírování nelíbilo.
A hejtman Kárlitschek znova rovnou na Kubu:
"Tak já tě tedy to nýdr naučím!"
Vtom se ale Rumcajs přitočil hejtmanské kobyle k ocasu a vytrhl jí žíni.
Kobyla vyhodila.
"Íhaha!"
A hejtman Kárlitschek sletěl dolů.
Rumcajs jakoby nic, jen povídá Kubovi:
"Tak vidíš. Pan hejtman ti sám ukázal, jak se dělá nýdr."
Kárlitschkovi se ale rázem přesypalo v hlavě, že to všecko nebylo jen samo sebou. Pomaloučku vstal, prohlídl si Rumcajse sklíčkem a zamekal:
"Tuším tady kolem sebe zradu. A proto Rumcajs i Kuba půjdou sofort do basy, co se do nich vejde."
A už je vede do basy, sám vpředu na kobyle a ti dva za ním pěšky.
"Já jdu taky, já tě, Rumcajsi, neopustím," povídá Manka a přidala se k Rumcajsovi.
Chvíli tak šli a jede proti nim na černém koni oficír, zlato na kabátě.
"Kdo je to?" zeptal se Rumcajs Kuby.
"Ale náš plukovník," řekl smutně Kuba.
Rumcajs se jen usmál:
"Tak tedy u něho Kárlitschkovi vylepšíme vojenský renomé."
Řekl to a kývl tajně na Manku. Manka přiskočila a strčila Kárlitschkově kobyle do huby hrst pelyňku. Kobyla to bez chroustnutí spolkla, jak byla hladová.
Vtom už je míjí plukovník na černém koni. Hejtman Kárlitschek se vypnul v sedle a zasalutoval k čepici. Ale to už v jeho kobyle pracoval pelyněk. Ušklíbla se na plukovníka tak hořce, až mu sjela čepice přes ucho. Neřekl nic a jel dál.
"Co se nepovedlo poprvé, povede se podruhé," povídá Rumcajs.
Jen udělali pár kroků, potkali dalšího oficíra. Jede na hnědém koni a zlato má na kabátě i na kalhotách. Byl to jenerál.

Manka se znova přitočila ke Kárlitschkově kobyle a nakrmila ji druhou hrstí pelyňku. Hejtman zasalutoval jenerálovi ještě líp a kobyla se na něho ušklíbla ještě hůř. Jenerál zasakroval, až z povětří spadla křepelka. Ale jinak zas nic.
"Co se nevyvedlo dvakrát, do třetice jako by se už stalo," povídá Rumcajs.
To už jim na bílém koni jede naproti sám císařpán. Rozhlíží se, jestli by tam někde neuviděl Rumcajse. Kůň pod ním samou pýchou jde k jedné straně, císařpánovi se na blůze blýskají samé brilianty.
V tu chvíli Rumcajs pošťouchl Manku do třetice. Manka vyčastovala hejtmanskou kobylu poslední hrstí pelyňku. Hejtman Kárlitschek císařpánovi zasalutoval, div si dlaní neusekl ucho, ale jeho kobyla se na císařpána ušklíbla jako sám čert.
Císařpán se zle urazil. Vyjel si na kobylu německy:
"Hapták! A pověz mi, co praví předpis?"
Kobyla srazila paty a po německu odpověděla:
"Cu befél! Když vojenská kobyla potká svého císařpána, zahledí se mu nadšeně do očí a zvolá íhaha!"
"Rychtyk," pochválil ji císařpán. "A co udělá císařpán, když se na něj vojenská kobyla ušklíbne jako sedm čertů?"
"Dá zavřít do basy hejtmana, co na ní jede," povídá podle předpisu kobyla.
"Taky rychtyk," řekl císařpán a dal hejtmana Kárlitschka zavřít na sedm let.
Zatímco císařpán s hejtmanem spolu takhle jednali, Rumcajs s Mankou odvedli Kubu z vojny domů, aby rozveselil svou smutnou panenku.

Jenže když se císařpán vrátil z execírplacu do kasáren, už tam na něho čekali vyzvědači a všecko na Rumcajse prozradili:
"Ten chlap, co vás, Veličenstvo, urazil ušklíbavou kobylou a poslal Kubu domů z vojny, byl Rumcajs."
"Ten potvora Rumcajs," dupl císařpán kramflekem.
A poznamenal si do notýsku, že to tedy na Rumcajse navlíkne jinak.

Jak Rumcajs
vyhrál vojnu
nad císařpánem
Když se císařpán vracel z Jičína do Vídně, aby tam zařídil všecko proti Rumcajsovi, zdálo se mu, že se po něm ošklíbá každá kobyla, co jich cestou potkával. Zastavil se pod prvním kopcem, na koleno si položil notýsek a tužkou do něho napsal, že za trest pošle na Rumcajse škadronu hulánů.
Než dojel k Dunaji, byl už ze škadrony celý pluk. A když vjel na dvůr císařského hradu, dal si císařpán zavolat rovnou maršálka. Zadupal, až mu u kabátu uletěl briliantový knoflík, a křikl:
"Už mám toho loupežníka dost. Nařizuju proti Rumcajsovi tažení všeho vojska, protože znectil v Jičíně knížepána s kněžnou Majolenou a odvedl mi z vojny vojáka Kubu!"
Po celé Vídni hned lepili bílé cedule a na nich bylo černě napsáno, že vojsko potáhne proti Rumcajsovi.
Rumcajs o císařském nařízení nic nevěděl. Sojka, co do Ráholce nosila novinky, neuměla německy.

V Jičíně zatím pomalu rozkvétala lipová alej. Když už byla celá líbezná, povídá Rumcajs Mance:
"Obuj si střevíce, půjdeme si do Jičína užít trochu lipové vůně."
Vypravili se a slunce jim svítilo na cestu. Do aleje se muselo kolem krámku provazníka Jokla. Jokl jako by už na ně čekal. Stojí před krámkem, rozčilením polyká a ukazuje Rumcajsovi konopnou oprátku.
"Copak tím, Jokle, myslíš?" povídá Rumcajs.
"Já tím myslím," odpověděl provazník Jokl pomalu, protože zatrhával v řeči od samého vázání uzlíků, "že už v takové oprátce, Rumcajsi, brzy uvázneš. Píšou dnes v novinách, že shora na tě táhne pěší vojsko, zdola kanonýři a prostředkem jde sám císařpán."
"Jezusku!" polekala se Manka.
Rumcajs se na chvilku zamyslel.
"To on mi císařpán nezapomněl ten execírplac. Když je to tak, musím se na císařpána připravit."
Vypůjčil si od Jokla kolo provazu, vybral si ten z jemného konopí.
"A to je všecko, s čím chceš proti celé císařské armádě?" divil se Jokl.
"Všecko," kývl Rumcajs. Hodil si provaz přes rameno, vzal Manku za ruku a šli dál k lipové aleji.
Když tam došli, vysadil Rumcajs Manku do lipové koruny, sám se uvelebil vedle ní do rozsochy a kolo provazu si opatrně položil do klína.
Manka sáhla pro rozkvetlou větev, podávali ji jeden druhému a užívali si vůně. Včely jim k tomu hrály.
Najednou Manka větev odstrčila a povídá:
"Já cítím něco jako kouř."
"To někde zatápějí k obědu," řekl Rumcajs a libuje si dál lipovou vůni.
Manka neklidně poposedla:
"Rumcajsi, on to ale není kouř."
Rumcajs jemně začichal loupežnickým nosem na tři strany.
"To sem jdou ta tři vojska, jak říkal Jokl. Z jedné strany cítím lunty od kanónů, z druhé strany koudel do pušek pěšího vojska a prostředkem táhne pot císařpánovy kobyly."
"Co teď, Rumcajsi?" lekla se Manka.

"To se uvidí," povídá Rumcajs.
Za chvíli tam všecko to vojsko dorazilo a rozestavilo se na všecky strany okolo Rumcajsovy lípy. Pěšáci i kanonýři, minéři i sapéři, huláni i dragouni - a kdovíco ještě. Nabili pušky i kanóny a namířili je na lípu.
V Mance to stisklo duši na semínko.
A už přijíždí na kobyle pod lípu sám císařpán. Na hlavě má jenerálskou čáku a pod sebou zlatě tkanou pokrývku. A zlost má, až se na něm třese zlaté třepení. Křikl německy nahoru:
"Slez, Rumcajsi!"
Rumcajs jako by to ani neslyšel. Hbitě sáhl do pověří, chytil vlaštovku a pošeptal jí:
"Ty to přece znáš. Kudy je odtud nejblíže do Vídně?"
Otevřel dlaň, vlaštovka ulítla a Rumcajs si tím směrem udělal čárku.
"Krajcbenedek, tak už pro mě máš čas, Rumcajsi?" zlobí se dole pod lípou císařpán.
"Už to bude," povídá Rumcajs.
A pomaloučku, větev po větvi začal slézat z lípy. Když už byl docela nízko a císařpán i vojáci po něm sahali, udělal Rumcajs jemný loupežnický hmat a sundal císařpánovi z hlavy jenerálskou čáku. Pak si ještě sáhl pro zlatou pokrývku, co na ní císařpán seděl. A rychle vyběhl po větvích nahoru k Mance.
Tohle císařpána teprv jaksepatří dopálilo. Vytáhl z kapsy kostěnou píšťalku a zapískal na vojsko, co stálo kolem:
"Pušky a karabiny! Kanóny a houfnice! Pumy a granáty! Án fajér! Pal! A rovnou na Rumcajse!"
Jenže než vojsko stačilo vystřelit, posadil si Rumcajs na hlavu císařpánovu jenerálskou čáku a přes Manku přehodil zlatě tkanou pokrývku. Na jednom konci provazu od Jokla uvázal smyčku a hodil ji na špičku jičínské věžové brány. Jen se tam smyčka zachytila, stiskl Rumcajs druhý konec provazu v zubech, srovnal si Manku do náruče, odrazil se celou rumcajsí silou a hopla z větve.
Všecko vojsko dole si dalo pohov a jen se dívalo, jak se jim nad hlavou nese Rumcajs přes střechy a pořád dál směrem k Vídni.
V císařském paláci ve Vídni zatím přecházeli tři komorníci a uklízeli salón. Větrali otevřenými okny a oprašovali dva trůny, větší pro císaře a menší pro císařovnu. Najednou si první komorník vzpomněl: "Jakpak asi dopadá v Jičíně vojna s Rumcajsem?" Jen dořekl, šustlo něco oknem dovnitř a na větším trůně sedí císařpán v jenerálské čáce a na menším do zlata zahalená císařovna.
Druhý komorník hned padl na koleno a uctivě zašeptal:
"Vítám vás, Vaše Veličenstvo. Můžeme gratulovat k vítězství v rumcajsím tažení?"
"Jo," povídá milostivě Rumcajs pod jenerálskou čákou.
I Manka z brokátu pípla: "Jo."
"Hurá!" vykřikl třetí komorník. Kývl na připravenou muziku a ta spustila písničku na oslavu.
Rumcajs chvíli poslouchá, ale pořád jako by se mu něco nezdálo. Podmračil se a povídá: "Dost."
Komorníci se podívali jeden po druhém. Ještě nikdy se nestalo, aby císařpán zarazil oslavnou muziku zrovna v nejlepším.
Vtom už ale Rumcajs císařsky poručil:
"Vyhlašuju novou písničku na oslavu. Tuhletu: V Jičíně troubili, až se kolem rozlíhalo!"
Císařská kapela to hned začala hrát.
Komorníci stáli v pozoru.
A kam až ta písnička zaléhala, všichni smekli čepice.
Když kapela dohrála, tři komorníci se zeptali, co Jejich Veličenstva poroučejí dál.
"Odejdeme do svých komnat," povídá Rumcajs.
Vzal Manku za ruku a šli spolu domů, do Čech, do jeskyně v lese Řáholci.